

Odprta razstava dokumentov na Peršmanovi domačiji:

Pričevanje vseh javnosti

kako krvavo smo si priborili pravice, ki so nam zajamčene v členu 7

Komaj teden dni po uspeli spominski slovesnosti v Celovcu, ki je izzvenela kot mogočna manifestacija zvestobe vsebini in pomenu usodnih dogodkov pred štiridesetimi leti, je bila minulo nedeljo spet velika prireditev, prav tako posvečena spominu na trpljenje in junaški boj koroških Slovencev v dobi nacističnega nasilja. Tokrat smo se zbrali na Peršmanovi domačiji visoko nad Zelezno Kaplo, da se poklonimo žrtvam strašnega zločina na tem kraju na pragu svobode leta 1945 in da odpremo stalno razstavo dokumentov, ki bo sodobnikom in bodočim rodovom pričala o krvavem deležu našega ljudstva v borbi proti fašizmu ter nenehno opominjala, da se je treba pravočasno zoperstaviti slehernemu oživljanju tiste miselnosti, ki je že enkrat pahnila človeštvo v neizmerno nasilje, preganjanje in ubijanje.

Okoli 1500 ljudi iz vseh predelov južne Koroške ter iz sosednje Slovenije se je zbralo na zgodovinskem kraju spomina in opomina. Prišli so predvsem nekdanji borci proti fašizmu ter žrtve nacističnega nasilja; pridružili so se jim številni tisti, ki jim budnost pred zopetnimi pojavi neonacizma ni le prazna beseda, ampak častna obveznost; navzoča pa je bila zlasti tudi mladina, ki je dolžna in pripravljena, da čuva tradicije protifašističnega boja. Med številnimi častnimi gosti so bili članica sveta federacije in narodni heroj Lidija Šentjura, soustanovitelj Osvobodilne fronte slovenskega naroda dr. Josip Rus, generalni konzul SFRJ v Celovcu Marko Kržišnik s člani generalnega konzulata, predsednik komisije za mednarodne odnose Skupščine SR Slovenije Bojan Lubej, generalni sekretar zveznega odbora Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije Tone Turnher s predstavniki borčevske organizacije Slovenije, znana koroška borka Olga Kastelic-Marjetka ter zastopniki obmejnih občin in regij iz Slovenije; prav tako so se prireditve udeležili kapelški župan Albin Juvan s člani občinskega odbora, zastopniki organizacij protifašističnih borcev in žrtev fašizma ter predstavniki organizacij in ustanov koroških Slovencev.

Zbrali so se na kraju, kjer je točno pred 37 leti tistega strašnega 25. aprila 1945 omahnilo v smrt enajst članov Peršmanove družine. Ta zverinski pokol nedolžnih žrtev 14 dni pred koncem vojne upravičeno štejemo med najhujše zločine, ki jih je zakrivil nemški nacizem na Koroškem, je v svojem govoru dejal predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wulf-Luc. Spom-

nil je tudi na vrsto drugih zločinov — od množičnega preganjanja leta 1942 pa do obglavljenja selskih žrtev ter uboja Hojnikove družine v Lepeni in Karlutovih na Svinški planini — ter poudaril:

„Obujati teh spominov ni prijetno, vendar teh strahot ne moremo in ne smemo pozabiti, kajti fašistična miselnost še vedno ni docela odpravljena, marveč ogroža na tem koščku zemlje mir in sožitje med državljani dveh narodnosti in državami sosedami. Ker poznamo bistvo fašizma, je naša dolžnost tem večja, da budno stojimo na straži za mir v deželi. Ena najplemenitejših nalog pa je v tem, da se dostojno oddolžimo vsem tistim, ki so padli v boju proti fašizmu, za mir in boljše bodočnost. Nikdar ne sme in ne bo obledel spomin na žrtve, s ponosom in spoštljivo hvaležnostjo se

jih spominjamo ter bomo spomin nanje prenesli tudi na bodoče generacije kot stalen opomin, da čuvajo pridobitve tega trpljenja in boja.“

Predsednik ZKP je izrazil prepričanje, da bo spominska razstava na Peršmanovi domačiji, na zgodovinskih tleh, od koder se je iskra osvobodilnega boja razširila po celi Koroški, dostojen doprinos k boljšemu razumevanju naše polpretekle zgodovine. „O naši zgodovini med drugo svetovno vojno pa govorimo zato, ker smo nanjo ponos-

ni,“ je naglasil tov. Luc. „Z našim bojem in žrtvami smo dokazali, da smo nehali biti hlapi gospode. Govorimo o tej zgodovini, ker ne prosimo za naše pravice, temveč terjamo, da tisti, ki so odgovorni v deželi in državi, izpolnijo obveznosti, ki so jih prevzeli ob podpisu državne pogodbe. Koroški Slovenci ne prosimo milosti in tudi ne zahtevamo privilegijev; zahtevamo samo, da nam pustijo, kar je naša last — in člen 7 je naša, s krvjo priborjena lastnina!“

Obnovljena Peršmanova domačija s spominsko sobo naj bo dokumentacija širši avstrijski javnosti, da bo razumela, zakaj koroški Slovenci ne utrudno svarimo pred nevarnostjo nacizma in neonacizma; da bo spoznala, kako krvavo smo si priborili člen 7 in da bo predvsem vedela, da se nikdar ne bomo zadovoljili s kompromisi in polovičnimi rešitvami. Predvsem pa te ugotovitve veljajo koroški in njenim predstavnikom; saj je predsednik ZKP, ko se je zahvaljeval vsem, ki so prispevali in pomagali pri obnovi Peršmanove domačije, moral navesti tudi značilno dejstvo, da uradna Koroška, ki je za „domovinski muzej“ v Velikovcu prispevala več kot milijon šilingov, za ureditev spominske razstave pri Peršmanu ni imela niti groša(!).

„To je zgovern dokaz, kakšna je enakopravnost na Koroškem,“ je ugotovil govornik. „Spet enkrat pa smo tudi priče, da uradni krogi niso pripravljeni varovati pridobitev oborožene borbe proti fašizmu. Zato se v takih razmerah lahko bohoti ravno tista miselnost, ki je omogočila in pripravljala velenemški nacistični pohod proti jugu in ki tudi še danes skrbno varuje protifalševsko tradicijo na Koroškem.“ V tej zvezi je predsednik ZKP odločno zavrnil tudi nedavno izjavo deželnega glavarja Wagnerja, ki je na spominski slovesnosti ob 40-letnici preganjanja in upora koroških Slovencev trdil, da se ima Avstrija za svojo obnovo zahvaliti le volji zavezniških sil in ne boju proti fašizmu. „Takšna nazoranja dokazujejo,“ je dejal tov. Luc, „da kljub zmagi nad fašizmom protifašistična miselnost na Koroškem tudi še po desetletjih ni postala ‚salonska‘ in da obenem tudi neonacistična nevarnost in nemiskonacionalna miselnost še nista premagani. Nasprotno, ten-

Živel Prvi maj mednarodni praznik delovnih ljudi

Pred več kot osemdesetimi leti je bil Prvi maj proglašen za borbeni dan delavskega razreda in od takrat delavci vsega sveta ob 1. maju demonstrirajo za svoje pravice.

Ko je Internacionala proglasila Prvi maj za borbeni dan delavcev, o socialnih pridobitvah še dolgo ni bilo govora. Takrat je bilo na dnevnem redu neusmiljeno izkoriščanje otroške delovne sile, delovni dan je trajal najmanj dvanajst ur, brezposelni so bili brez vsake podpore, zdravstveno in starostno zavarovanje pa je bilo le iluzija. Zato so šli delavci na cesto, za svoje pravice so se borili in tudi umirali, kajti takratna državna oblast in policija sta ščitili edino koristi premožnih, delodajalcev in kapitalistov.

Od takrat se je marsikaj spremenilo. Na primer v Avstriji imamo že dolgo zakonjen osemurni delovni dan, urejeno je zdravstveno zavarovanje, zagotovljena je pravica do dopusta in uresničena je še marsikatera druga socialna pridobitev delovnih ljudi. Toda vse, kar je danes samo po sebi razumljivo, si je delavski razred trdo priboril; vse socialne pridobitve, ki jih vladajoči tako radi poudarjajo, da bi dokazali, kako človeški da je kapitalizem, je bilo plačano s krvjo nešteti delavcev širom sveta.

ln danes je delavski razred znova v nevarnosti, da mu ne okrnejo le tistega, kar si sam ustvarja s svojim delom, marveč mu prikradajo tudi pridobitve, ki so mu jih priborile delavske generacije preteklih časov. Tako se na primer sindikati ne zavzemajo več toliko za povišanje mezd in plač, marveč so pod geslom, da gre za zavarovanje delovnih mest, pripravljani pristati na kompromise, ki gredo na račun delavcev. Zdravniška zbornica čedalje glasneje zahteva uvedbo lastnega prispevka zavarovancev, da bi še bolj izžemala bolnike.

Kljub temu brezposelnost še narašča in predloge ministra za socialno oskrbo, da bi brezposelnost omilili s skrajšanjem delovnega časa, navadno diskreditirajo kot utopične, fantastične in neuresničljive. Vendar to ni novo: ko je šlo za osemurni delovni dan, so predstavniki gospodarstva kričali, da je to neuresničljivo; ko je šlo za pravico do dopusta, so industrialci napovedovali, da bodo zaradi tega tovarne zarjavele; ko je šlo za zdravstveno zavarovanje, so se zdravniki bali, da bodo zaradi tega trpeli lakoto. Vse, kar je danes samoumevno, je bilo še pred nedavnim utopija — resničnost je postalo le z bojem delavskega razreda.

Danes se mora ta boj nadaljevati v dveh smereh — po eni strani je treba odbiti vse poskuse odpravljanja oziroma zoževanja socialnih pridobitev avstrijskih delavcev, po drugi strani pa je te pridobitve treba še izpopolnjevati in razširjati. Vendar v Avstriji danes ni sile, ki bi dovolj odločno in dosledno podpirala interese delavskega razreda. Zato je važno, da delavstvo svoje zahteve postavlja povsod tam, kjer misli, da so najbolj zastopane. In vsakoletni Prvi maj je prav gotovo taka priložnost.

Vendar pa Prvi maj ni le praznik delavskega razreda v gospodarskem pomenu — Prvi maj je hkrati tudi praznik solidarnosti, je dan boja vseh zatiranih ljudstev sveta, kajti samo v mednarodnih težnjah se dokaže in prikaže moč delavskega razreda. El Salvador, Afganistan, Poljska — tri države, kjer Prvi maj letos ne bo v prvi vrsti praznik, temveč nov signal za boj za politične, človečanske in ekonomske pravice tamkajšnjih narodov. Zlasti s temi narodi je treba za Prvi maj izraziti solidarnost in prijateljstvo.

Tudi koroški Slovenci imamo vzrokov dovolj, da Prvi maj ne obhajamo le kot praznik, marveč obenem tudi kot dan borbe za svoje pravice — v zavesti, da je boj za manjšinske pravice del splošnega boja za demokratizacijo družbeno-političnega življenja v Avstriji. Povezanost z interesi delovnega ljudstva v Avstriji, solidarnost z bojem vseh zatiranih ljudstev sveta, strmenost v lastnih vrstah in razvijanje iskrenega tovarištva med nami — to naj bo naša izpoved za letošnji Prvi maj!

na srečo ne vedo po lastni izkušnji, kaj pomenijo zapori in taborišča, kaj pomenijo mučenja in nasilna smrt, kaj pomenijo krvavi spopadi ob regljanju strojnic in pokanju bomb. „Zelimo, da 25. aprila 1945 nikoli več ne bi doživeli. Zelimo v miru in narodni enakopravnosti graditi boljši svet. Toda vse ogromne žrtve nas obvezujejo, da ostanemo zvesti idealom, za katere so se borile, trpele in umirale; da ohranimo živo tradicijo protifašističnega boja.“

Pomen protifašističnega boja in potrebo budnosti napram pojavom neonacizma so naglasili tudi številni drugi govorniki, katerih izvajanja objavljamo na drugem mestu. V sklop teh izpovedi je bil vtkan pester kulturnometniški spored, ki so ga izvajali recitatorji ter pevski zbor SPD „Zarja“ v Zelezni Kapli, Koroški partizanski pevski zbor in Akademski pevski zbor iz Celja (o tem delu prireditve obširneje poročamo na 3. strani). Gotovo najvažnejši in obenem trajen prispevek pa je izredno dobro urejena razstava dokumentov v obnovljeni Peršmanovi domačiji, ki bo tudi še poznim rodovom pričala o dogodkih v obdobju nacističnega nasilja in narodnoosvobodilne borbe na Koroškem.

Predsedstvo SFRJ

ocenilo obisk avstrijskega predsednika Kirchschrägerja

Predsedstvo SFR Jugoslavije je razpravljalo o rezultatih nedavnega uradnega obiska avstrijskega predsednika dr. Kirchschrägerja v Jugoslaviji. Pri tem so obisk in pogovore, ki so potekali ob tej priložnosti, izredno ugodno ocenili kot pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Obisk je potrdil, da sta si obe strani pripravljene še naprej prizadevati za uspešen razvoj dvostranskega sodelovanja na vseh področjih.

„V tem smislu predsedstvo pripisuje poseben pomen dejstvu, da je Avstrija izrazila pripravljenost izpolniti obveznosti, ki zadevajo zagotavljanje možnosti za izboljšanje položaja in pospešitev razvoja slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji,“ je rečeno v poročilu o seji predsedstva SFRJ. Opozorili so, da je razvito sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo tudi dober temelj za razširitev spornih vprašanj, ki bo prispevalo k nadaljnji krepitvi medsebojnega zaupanja in prijateljskih dobrih sosedskih odnosov.

PRESEDNIK ZSO DR. FRANCI ZWITTER:

Dolžni smo borcem in žrtvam da nadaljujemo boj do končne izpolnitve člena 7

„Povsem pravilno je, da tu v občini Železna Kapla, na kraju strašnega zločina nad Peršmanovo družino in v središču začetka antifašističnega upora postavimo trajen spomenik in odpremo razstavo dokumentov o dogodkih v obdobju narodnoosvobodilne borbe, ki naj bo stalen opomin nam in bodočim rodovom, da je treba biti buden, da se taki časi nikdar več ne povrnejo,“ je poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter na nedeljski prireditvi pri Peršmanu.

Spomnil je na ogromne žrtve, ki smo jih doprinesli koroški Slovenci v borbi proti fašizmu, ter opozoril na junaški boj partizanov. Pri tem je posebej omenil narodna heroja Franca Pasterka-Lenarta in Matije Verdника-Tomaža, organizatorja protifašističnega boja I. Županca-Johana ter prvoborca Karla Prušnika-Gašperja, „ki smo mu dolžni trajno zahvalo ne le zato, da je tu prižgal baklo upora, ki se je vnela po vsej Koroški, marveč predvsem tudi zato, da je naši partizanski borbi s svojim pričevanjem v knjigi Gamsi na plaz zagotovil trajen spomin, zaslužen pozornost in mednarodno priznanje.“

S poklonitvijo žrtvam, ki so nam in naši domovini s svojo vključitvijo v vstajo slovenskega naroda in z udeležbo v protifašistični borbi na steni zavezniških sil priborile svobodo, nikakor nočemo gojiti in

obujati sovraštva, je dejal govornik, pač pa želimo s tem, da strašanskih časov in dogodkov ne pozabimo, skrbeti, da bi nikdar več ne zavladalo tako sovraštvo med narodi. Zato tudi nikakor ne razumemo besed, ki jih je govoril deželni glavar Wagner na spominski slovesnosti ob 40-letnici pregnanstva in upora zadnje nedelje v Celovcu. „Če je pri tem mislil naš doprinos v borbi za obnovo svobodne in neodvisne Avstrije, potem gre vsekakor za potvorbo zgodovine, ko vidi samo del moskovske deklaracije, češ, da so zavezniki želeli obnovo svobodne in neodvisne Avstrije, ne pa tudi tistega dela, v katerem je poudarjeno, da bodo pri tem upoštevani, koliko bo Avstrija sama doprinesla k svoji osvojitvi. Torej je brez dvoma madeževanje zgodovine, če nekdo trdi, da se Avstrija za svojo vzpostavitev nima

zahvaliti toliko borbi številnih ali maloštevilnih, marveč zgolj volji zaveznikov. Tako postavljanje vsekakor kaže na to, da nekateri nikakor ne želijo priznati doprinosov koroških Slovencev za osvoboditev avstrijske domovine in zato raje potvarjajo zgodovinska dejstva in jasno moskovsko deklaracijo iz leta 1943.“

Predsednik ZSO je dejal, da Avstriji nihče ne očita dejanj, za katera ni odgovorna. Toda prav tako tudi ni mogoče mimo zgodovinskega dejstva, da so na Koroškem predstavniki strank leta 1945 prevzeli oblast neposredno iz rok nacističnih oblastnikov in da so nasilno izselitev več sto koroških slovenskih družin že dolgo prej načrtovale in potem tudi izvedle koroške nemške nacionalistične sile, ki so vse od leta 1920 — s priznanjem ali vsaj s tihim privoljenjem uradne avstrijske manjšinske politike — vzele v zakup reševanje koroškega vprašanja in potem, ko so prišle na oblast, tudi sklenile njegovo „Endlösung“. To je zgodovinsko dejstvo, ki je bilo dokazano tudi v procesu proti glavnemu krivcu izselitve Maier-Kaibitschu, ki je bil zaradi te genocidne politike obsojen na dosmrtno ječo, vendar pa potem očitno zaradi zasluga za asimilacijo našega ljudstva spet pomiloščen.

„Kdor te usodne kontinuitete ne vidi ali noče videti, je neiskren in zapira oči pred zgodovinsko resnico,“ je naglasil govornik. „Grozot, ki smo jih doživeli, nikakor ne moremo pozabiti, vendar pa spomin nanje ni izraz maščevalne misli, marveč stalni opominjalni klic in glas vesti, da moramo ostati budni proti vsem poskusom obnove take nacionalistične miselnosti in politike, ki noče priznati enakopravnosti narodu sosedu in stremi slej ko prej po asimilaciji našega človeka in avtohtonega ozemlja.“

V tej zvezi je dr. Zwitter opozoril na najnovejše primere diskriminacije in odrekanja pravic ter naglasil, da ob takih dejstvih ne moremo razumeti Wagnerjevih trditvev o „vzorni“ rešitvi manjšinskega vprašanja v Avstriji. Take trditve, ki

(Dalje na 8. strani)

Njihova imena bodo ostala zapisana v naših srcih

Predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije so položili vence ob spominsko ploščo na Peršmanovem domu, ki spominja na žrtve krvavega zločina, ki so ga nacistični zločinci še tik pred koncem vojne zagrešili nad Peršmanovo družino.

Žrtvam nacističnega nasilja ter padlim borcem proti fašizmu pa je veljala tudi kratka spominska slovesnost na kapelškem pokopališču, kjer so v nedeljo opoldne zastopniki Zveze koroških partizanov ter organizacij protifašističnih borcev in žrtve fašizma položili vence ob skupno grobišče, kjer počiva poleg narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta še nad sto padlih partizanskih borcev in žrtve fašizma.

Domačin Peter Kuhar je v kratkem nagovoru dejal, da smo se zbrali na tem spominskem mestu, da se spomnimo dogodkov, ki so pred 37 leti pretresli ne le Železno Kaplo, marveč celo Koroško: ko so nemški fašisti pobili 11-člansko Peršmanovo družino le nekaj dni prej, preden je zasijala krvavo priborjena svoboda.

„Vsem 146 žrtvam, ki so v našem kraju v borbi proti fašizmu žrtvovali svoja življenja, smo koroški partizani skupaj s slovensko mladino in ob podpori ljudstva iz matične domovine uredili stalno razstavo pri Peršmanu, ki bo spomenik našega krvavega boja,“ je dejal govornik. „Trajno naj bodo v naših srcih zapisana imena narodnih herojev Franca Pasterka-Lenarta in Matije Verdника-Tomaža ter prvoborcev Johana Županca, Karla Prušnika-Gašperja, Janeza Letonja in vseh tistih, ki so padli v boju in bili pobiti v taboriščih, še posebno pa tudi imena Hojnikove in Peršmanove družine.“

Zlasti naša mladina mora poznati to težko zgodovino, če hočemo, da bo pripravljena in sposobna stopati po stopinjah svojih prednikov, je naglasil tovariš Kuhar. Predvsem pa mora vso težo borbe, ki jo je izbojevalo slovensko ljudstvo na Koroškem v sodelovanju z matičnim narodom, spoznati avstrijsko ljudstvo, da bo vedelo, da smo se edino koroški Slovenci v okviru avstrijskih meja organizirano uprli nacifašizmu in da zato dober del zasluga za zopetno vzpostavitev demokratične Avstrije gre nam in še posebej žrtvam, ki se jih danes spominjamo.

Tudi danes je potrebna budnost napram pojavom neofašizma in nacionalizma

● Upam, da naše želje niso previsoko postavljene, če si želimo, da bi Peršmanova domačija, ki je doživela nepozabno grozoto, postala temelj miru, srečanja in dialoga, je v kratkem pozdravnem govoru dejal predsednik Zveze slovenske mladine Marjan Pečnik. Orisal je prispevek mladine pri obnovi Peršmanove domačije in poudaril tudi politični pomen mladinske delovne akcije, ki je prispevala k pozitivni delu med mladino, pomagala razvijati akcijsko enotnost med koroškimi Slovenci, usmerjala k sodelovanju z demokratičnimi silami in predvsem gojila antifašistično miselnost.

● Kapelški župan Albin Juvan je spomnil na leta nacizma in dejal, da je prebivalstvo teh krajev doživelo veliko gorja in trpljenja. Iz tega smo se učili in se danes pošteno trudimo, da bi bilo premagano sovraštvo med narodi. V tem smislu je pozdravil stalno razstavo na Peršmanovem domu ter želel, da bi pomagala utrjevati sožitje, da bi v bodoče hodili skupno pot v miru in brez sovraštva.

● V imenu borčevskih organizacij Slovenije in Jugoslavije je pozdrave ter čestitke k ureditvi Peršmanovega doma in spominske razstave izrekel generalni sekretar zveznega odbora Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije Tone Turnher. Naglasil je pomen razstave, ki govori o borbi koroških Slovencev za obstoj, za svobodo, za lepše življenje. Obenem pa je poudaril, da bo razstava, ki je bila urejena v spomin na Peršmanovo družino in na vse druge žrtve fašističnega nasilja, spominjala in opozarjala še pozne rodove na najbolj mračno obdobje v slovenski zgodovini, ko smo se borili za obstoj.

● Predsednik deželnega vodstva Avstrijske zveze protifašističnih borcev in žrtve fašizma Josef Nischelwitzer je prav tako izrekel priznanje za ureditev razstave na Peršmanovem domu ter omenil velike žrtve, ki jih je nacizem terjal že samo v velikovškem okraju. Opozoril pa je tudi na zopetno nevarnost neofašizma, proti kateremu se je treba pravočasno postaviti, da ne bi bilo spet prepozno.

● Tudi predstavnik Zveze socialističnih borcev za svobodo Schweinzer je kritično ocenil dejstvo, da se danes spet pojavlja miselnost, ki je že enkrat privedla do nacizma. Spomnil je, da smo tedaj imeli skupnega sovražnika, proti kateremu smo se skupno borili. Tedanjega boja in predvsem takratnih žrtve ne smemo nikdar pozabiti, ker le v tem je jamstvo, da se kaj takega ne bo več zgodilo.

● Upor koroških Slovencev proti nacizmu kot važen prispevek za osvoboditev Avstrije je poudaril predstavnik Dokumentacijskega arhiva avstrijskega odpora Herbert Exenberger. Dejaj, da je posebno tukaj na Koroškem važno poudariti, kakšna krivica se je godila Slovincem v času nacizma, ki je zakrivil strašne zločine tudi nad ženskami in otroci. Prav tako važno pa je razkrinkati tudi sile, ki so bile tedaj na delu, kajti protislovenske politike tedanje dobe ne gre pripisati zgolj nemškemu fašizmu, je naglasil govornik. Opozoril je, da se je protimanjšinska germanizacijska politika pričela že desetletja prej in da se ta politika nadaljuje tudi še danes, to so te sile še vedno na delu ter se upirajo uresničitvi pravic, ki so Slovincem zagotovljene v državni pogodbi. Kot očitno laž je zavrnil trditve v Ruf der Heimat, po katerih naj bi se bili avtorji knjige o desničarskem ekstremizmu opravičili za ugotovitve, da je KHD desnoekstremističen. „Nasprotno je res, tako opravičilo smo izrecno odklonili in vztrajamo pri tem, da je KHD desnoekstremistična organizacija,“ je dejal Exenberger, ki je koroškim Slovincem in njihovem pravičnemu boju za uresničitev člena 7 izrekel neomajno solidarnost ter poudaril, da bo dokumentacijski arhiv avstrijskega upora tudi v bodoče dvigal svoj glas proti fašizmu in desničarskemu ekstremizmu.

● In končno je še govornik štajerskih partizanov Muchitsch naglasil potrebo povezave in boja antifašističnih sil tudi danes ter dejal, da nas tudi besede nekdanjega „hochgradigen Hitlerjungen“ ne bodo mogle odvrtiti od tega boja.

PRESEDNIK NSKS DR. MATEVŽ GRILC:

Wagner vodi politiko KHD

Koroški Slovenci se spominjamo v teh dneh najbolj žalostnega obdobja zgodovine. Spominjamo se pregnanstva naših družin pred tridesetimi leti, trpljenja v koncentracijskih taboriščih in na bojiščih, spominjamo se vseh grozot vojne in režima, ki jo je zakrivil in ki je hotel poleg drugih uničiti tudi naš narod. Spominjamo se v teh dneh tistih naših rojakov, ki so žrtvovali najdražje — svoja življenja v taboriščih, zaporih in v junaški protifašistični borbi.

Tako je dejal na nedeljski prireditvi pri Peršmanu predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, ki je naglasil, da spomin še posebej velja enemu najbolj gnusnih umorov, umoru Peršmanove družine, ki so ga izvršile nacistične tolpe v času, ko je stopala čez prag že svoboda.

Govornik je poudaril, da je naše ljudstvo veliko žrtvovalo v boju proti nacifašizmu in s tem tudi za osvoboditev Avstrije, ki bi se morala za te žrtve oddolžiti z izpolnitvijo mednarodno zajamčenih pravic in z zaščito obstoja in vsestranskega razvoja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. „Če pa se spomnimo govora deželnega glavarja Wagnerja na nedeljski spominski prireditvi v Celovcu, potem moramo ugotoviti, da najvišji predstavnik dežele Koroške te borbe, tega trpljenja ne priznava in zanika delež, ki smo ga doprinesli Slovenci k osvoboditvi Avstrije,“ je

dejal predsednik NSKS. „S takšnimi izjavami se Wagner popolnoma identifikira s KHD, da, lahko trdimo, da kot najvišji predstavnik dežele vodi njegovo politiko.“

Wagner je trdil, da imamo koroški Slovenci več pravic kot večinski narod. Proti takim izjavam najostreje protestiramo, ker so neresnične in nerazumljiv udarec vsem koroškim Slovincem, predvsem tistim, ki so v borbi trpeli in umirali, je menil dr. Grilc. Višek cinizma pa je v tem, da je Wagner trdil, sklicujoč se na volilne rezultate, da govori tudi v imenu koroških Slovencev. „V mojem imenu, v našem imenu ni govoril in ne more govoriti, kajti on je deželni glavar le enega dela Koroške, gotovo ne nas koroških Slovencev. Toda tudi koroški Slovenci bomo morali v bodoče jasno dokazati, da ne more govoriti v našem imenu, tudi ne kot predstavnik socialistične stranke. Tisti Slovenci, ki so mandatarji in funkcionarji socialistične stranke, bodo morali izvajati konsekvence, iz katerih bo jasno razvidno, da se s to politiko ne strinjajo, če bodo hoteli ostati v očeh našega naroda še verodostojni.“

V nadaljnjem izvajanju je predsednik NSKS pribil, da še vedno čakamo na izpolnitev člena 7 državne pogodbe in da smo koroški Slovenci veliko doprinesli k osvoboditvi Avstrije — to so dejstva, katera bodo

končno morali vzeti na znanje tudi tisti, ki se temu krčevito upirajo. Tukaj v bližini, v Žitari vasi, dokumentira uradna Koroška neenakopravnost našega ljudstva, ko niti v šolskem posloplju ne prenese dvojezičnih napisov. „Jasno moramo izpovedati, da ne izpolnjujejo mednarodne pogodbe tisti, ki so proti napisom,“ je dejal govornik ter poudaril, da ne smemo nasedati lažni propagandi tistih, ki nas hočejo razdvajati. „Vedeti moramo, da je enotnost koroških Slovencev danes potrebna bolj kot kdaj koli in vedeti moramo, da se bomo le enotni lahko uspešno branili proti načrtni asimilaciji. Kar smo ustvarili v preteklosti in kar ustvarjamo danes, ustvarjamo za lastno močjo in s podporo države matičnega naroda, nikakor pa ne s pomočjo avstrijskih oblasti. To bodo morali koroški časopisni, ki menijo, da sta pestro kulturno življenje in gospodarski napredek uspeh avstrijske manjšinske politike. To ni res in tisti, ki to trdi, zavestno širi neresnico.“

Ta hiša, pred katero stojimo, ta razstava, ki pričča o preteklih grozotah, naj ni le opomin na trpljenje, je ob koncu naglasil dr. Grilc. Ta hiša, ti dokumenti naj nam bodo tudi opomin, da dolgujemo našim junakom in trpinom dokaz, da njihov boj ni bil zastonj, da so nam zgled neustrašne borbe za lepšo bodočnost našega naroda.

Izročilo naših borcev je živo tudi v naši kulturi

Kot znano, je Zveza koroških partizanov preteklo nedeljo ob izredno veliki udeležbi otvorila stalno razstavo dokumentov o dogodkih v obdobju narodnoosvobodilne borbe v Železni Kapli in okolici v Lepeni. Ob tej priložnosti so prireditelji pripravili tudi dogodek primeren kulturni spored, ki je sodil tudi v okvir 40. obletnice pravnosti koroških Slovencev in vključitve v protifašistični upor.

Kulturni spored so oblikovali domači prosvetaši, to je mešani pevski zbor SPD „Zarja“ recitatorska skupina iz Železne Kaple in okoliče, Koroški partizanski pevski zbor, recitator Tonči Schlapper in Akademski pevski zbor iz Celja. Tako je že iz nakazanega razvidno, da je šlo za sodelovanje kulturnikov z obeh strani meje, torej za tesno povezanost z matičnim narodom, (kar so izpričali tudi številni udeleženci iz Slovenije) in da je šlo za kvaliteten in napreden prikaz slo-

venske kulture. Slišali smo partizanske pesmi in recitacije v katerih je prišla do izraza naša trdna volja do življenja in odločnost gojiti izročilo padlih borcev in vseh žrtev fašizma, ki so svoja življenja darovali za to, da bi naš človek živel v svobodi.

V nedeljo smo spet enkrat več bili priča temu, kako živa je partizanska pesem in recitacija, kako aktualna je tudi še v današnjem času, saj svet še vedno pretresa grozote diktatorskih režimov in se človek še danes bori za svoje pravice — tudi na Koroškem, saj tudi zdaj po tolikih letih niso oz. nočejo izpolniti obvez, ki so jih prevzeli s podpisom državne pogodbe. Slišali smo recital „Pet aprilov koroških Slovencev v nacistični Nemčiji“ v katerem je pesnik Valentin Polanšek opisal grozote fašizma, ki jih je naš človek utrpel v Lepeni in drugih krajih kapelške okolice in po celi južni Koroški. Kot odraz solidarnosti s ko-

roškimi Slovenci in žrtvami sedanjega terorja v svetu, zlasti južni Ameriki pa sta bila prispevka tovariša Primožiča iz Jugoslavije in Messnerja. Prvi je recitiral svoje pesmi v katerih je opisal ljubezen do Koroške in njenih žrtev fašizma, drugi pa je zločin pri Peršmanu prikazal kot dogodek današnjega časa, saj v Južni Ameriki danes prav tako padajo Peršmani kot so pri nas bili žrtve fašizma, ki je pred štiridesetimi leti divjal po naši zemlji in za sabo puščal ogenj in smrt.

Tako je preteklo nedeljo ob otvoritvi stalne razstave dokumentov na Peršmanovi domačiji v Lepeni nad Železno Kaplo tudi v kulturnem sporedu prišla do izraza naša borbenost in s tem odločnost, da nikdar ne bomo pozabili grozodejstev, storjenih nad našim človekom in da se bomo vedno postavili v bran, kadar bo šlo za teptanje najosnovnejših človekovih pravic.

Posojilnica Pliberk vabi na

RAZSTAVO SLIK IN GRAFIK umetnikov Jožef Stefan, Stanko Sadjak, Larisa Čobal in Ivan Čobal v kletni dvorani Posojilnice Pliberk. Otvoritev bo v soboto 1. maja 1982 ob 20. uri. Kratek kulturni spored bosta oblikovala MoPZ Edinost in MoPZ Kralj Matjaž. Razstava je odprta dnevno do 9. maja od 17. do 20. ure, ob nedeljah tudi od 9. do 12. ure. Prirčno vabljeni.

Vorančevi dnevi 82 končani

Letošnji Vorančevi dnevi, ki so jih priredili v času od februarja do konca aprila, so končani. To je bila spet ena izmed velikih kulturnih manifestacij, ki je potekala na območju Koroške onstran meje in pri kateri so sodelovala številna društva in ansambli z obeh strani meje. Kot znano, v ta okvir sodi tudi pevsko srečanje Od Pliberka do Traberka, ki je zajemalo skupno blizu dva tisoč pevk in pevcev. Razen tega so se v tem času izvršile številne odrske in recitacijske prireditve.

Minuli teden pa so se letošnji Prežihovi dnevi iztekli z dvanajstim nastopi, ki so potekali v znamenju pobratenih občin z občino Rav-

ne na Koroškem. Tako so minulo soboto in petek v šestih krajih Mežiške doline imeli v gosteh ansamble pobratenih občin Čačak, Varvarin, Probištipa in Travnika, torej iz južnih republik Jugoslavije.

Osrednja prireditev pa je bila v športni dvorani osnovne šole Prežihov Voranc na Ravnah, kjer so sodelovali vsi gostujoči ansambli pobratenih občin, katerih število je presegalo dvesto. To je hkrati bila tudi osrednja manifestacija ravske občine v počastitev dneva OF.

Tako so v vseh krajih Koroške v Sloveniji dostojno počastili letošnje Prežihove dneve, ki za to regijo pomenijo pomembno kulturno gibanje.

VELIKA DVORANA CANKARJEVEGA DOMA JE PRESTALA PRVO PREIZKUŠNJO

Pred nedavnim je v Ljubljani bil 9. kongres ZK Slovenije. Odvijal se je v kulturnem domu Ivan Cankar in sicer v veliki dvorani tega vseslovenskega kulturnega centra. S tem pa je bil zaključen zadnji del dograditve tega objekta, ki je medtem že postal središče slovenskega kulturnega dogajanja.

Izročitev velike dvorane svojemu namenu je brez dvoma bil velik dogodek in zato tudi časovno vsklajen tako, da je prva prireditev v le-tej bila političnega značaja. Tako je vsa slovenska, jugoslovanska in tudi mednarodna javnost nekaj dni bila uprta v dogajanje v tej dvorani. Čeprav le-ta tehnično še ni dokončno opremljena, zlasti oder, je zdaj, kot smo videli, že funkcionalna za mnoge prireditve. To, kar veliko dvorano KDIC dela tako atraktivno, je njena ogromna prostornina, ki pa optično ne daje takega videza in zato obiskovalcu daje počutje domačnosti, skratka, dvorana je prijetna in mogočna hkrati.

Ze ob naši prvi predstavitvi KDIC smo poročali o veliki kapaciteti njegove največje dvorane, ki je tudi največja v Sloveniji in ena izmed največjih v Jugoslaviji, medtem ko je

njen oder sploh največji v Jugoslaviji. Velika dvorana ima prostora za 1423 obiskovalcev v najmanjši varianti, katero pa je mogoče povečati do 2137 sedežev. Posebnost dvorane je tudi njena akustičnost, ki je odlična v prazni ali zasedeni in celo presega vsa pričakovanja tozadevnih izračunov. Zato bodo koncertne prireditve v le-tej poseben glasbeni užitek.

Prava atrakcija so vgrajene koncertne orgle, ki so že po velikosti nekaj posebnega. Orgle imajo 75 registrskih kombinacij in več kot 6 tisoč piščal, med katerimi je najvišja 9.30 metorov, celoten instrument pa vsebuje 380 litrov. To je nekaj področnosti orgel, ki jih je izdelal najboljši izdelovalec na svetu, zahodni Nemec Karl Schucke, doma v zahodnem Berlinu. Prva glasbena prireditev bo v tej dvorani 23. septembra letos, ko se bo pričela slovenska koncertna sezona in razumljivo je, da bo prvi koncert v dvorani imela Slovenska filharmonija.

Če smo torej zapisali, da je oder te dvorane največji v SFRJ, je treba še dodati, da je tudi njegova konstrukcija nekaj posebnega. Naj v ilustracijo navedemo samo en primer: celoten oder je namreč možno v kratkem času preurediti tudi tedaj, če je na le-tem postavljena scena nekega gledališkega dela, ker vse skupaj lahko spustijo za celo etažo nižje, tako je moč postaviti drugo prizorišče. Razen tega je možno celoten oder dvigniti za tri metre v višino, kar spet daje najboljše pogoje za recitale in druge tovrstne prireditve. Oder je širok 20, globok 11 in visok kar 37 metrov. Kljub temu je konstruk-

Lovro Kramer dobitnik Priznanja OF

V Sloveniji so tudi letos dostojno proslavili dan ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, 27. april. Ob tej priložnosti so oziroma bodo še potekale razne prireditve, namenjene tej pomembni obletnici. Tako so med drugim v Ljubljani odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši pokojnega revolucionarja Edvarda Kardelja; o njegovem velikem prispevku k nastanku nove Jugoslavije in njenega povojnega razvoja je spregovoril član Federacije Marjan Breclj. Republiška konferenca SZDL SR Slovenije pa je na svoji slavnostni seji, posvečeni tej obletnici spet podelila dvajsetim zaslužnim in kulturnopolitičnim delavcem zlato Priznanje Osvobodilne Fronte.

Med dobitniki Priznanja OF, ki jih je podelil predsednik RK SZDL Mitja Ribičič, je letos tudi Lovro Kramer, častni predsednik Zveze slovenskih izseljencev. Ker tovariš Kramer zaradi bolezni Priznanja ni mogel prevzeti sam, je le-tega zanj prevzela hčerka Rezka.

Lovro Kramer je Priznanje OF prejel „Za dolgoletno delo v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tovariš Lovro Kramer se je že v mladosti aktivno vključil v narodno delo posebno na področju domačega prosvetnega društva in domače hranilnice v Škofijah. Takoj po prvi svetovni vojni je postal predsednik SPD „Edinost“ in bil hkrati tudi med obnovitelji škofiške Hranilnice in posojilnice, kateri je potem predsedoval dolga desetletja. Prav tako je bil dolga leta predstavnik slovenskih občanov v škofiškem občinskem odboru ter izvoljeni zastopnik slovenskih kmetov v okrajni kmečki zbornici v Celovcu. Lovro Kramer je bil tudi med tistimi, ki so jih nacisti v letu 1942 nasilno pregnali iz domovine ter jih internirali v taboriščih v Nemčiji. Ko se je po osvoboditvi vrnil domov, se je spet ponovno vključil v delo v domačem kraju, poleg tega pa je bil odbornik osrednjih organizacij koroških Slovencev od Osvobodilne fronte delovnega ljudstva do Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter Slovenske kmečke zveze in Slovenske prosvetne zveze. Dolga leta je bil predsednik Zveze slovenskih izseljencev v okviru katere se je boril za popravilo škode bivšim pregnancem. Za njegovo delo ga je Zveza slovenskih izseljencev pred leti izvolila za svojega častnega predsednika.

Lovro Kramerju k visokemu odlikovanju iskreno čestitamo.

„Koroška pomlad“ — uspešen začetek

Kot znano, ta leden poteka v Celovcu literarna prireditev „Koroška pomlad — Kärntner Frühling“ s podnaslovom „V vasi pesnikov“. Prireditve, pri kateri sodelujejo tudi koroški slovenski pesniki in pesnice, se je pričela minuli ponedeljek v celovski mestni hiši. Prireditve je odprl celovski župan Leopold Guggenberger, dober potek pa je organizatorjem zaželel tudi kulturni referent mesta Celovec mestni svetnik Sigibert Metelko.

Ze v naši prejšnji številki smo zapisali, da prireditve podpirajo tudi slovenske centralne politične in kulturne organizacije ZSO, NSKS, SPZ in KKZ. Od imenovanih organizacij je prireditve pozdravil podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris, ki je dejal: Z besedo predaja človek človeku svoje misli, z umetnostjo pa ljudje drug drugemu predajajo svoja čustva. Kako lepo bi bilo, če bi resnično prišla „Koroška pomlad“! Kako lepo bi bilo, če bi se deželani v tej deželi naučili razumeti in sporazumevali! Kako lepo bi bilo, če bi se mogla srečavati nemško in slovensko govoreči Korošec brez strahu, brez bojzani, brez sovraštva, brez prevzelosti, brez nezaupanja, brez sle po gospodovanju, brez malodušja! V politiki veje mrzel veter. Zato želimo, da bi rodila prizadevanja „Koroške pomladi“ bogate sadove.

Za Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu se zahvaljujem Del Vedernjaku

in njegovim tovarišem, da se resnično trudijo nepopačeno prikazati koroško kulturno panoramo. Slovenci v tej deželi ne posedujejo bogatih kulturnih palač. Toda slovenska ljudska kultura in kultura slovenskega ljudstva nima vzroka, da bi se sramežljivo skrivala. Upravičeno zahteva vidno mesto v koroški kulturni sceni in je brez dvoma vredna, da se ohrani in pospešuje. Veseli naj se je tudi večji sosed v deželi.

Tako je tudi bilo: nastopu pesnika Gustava Januša, ki je tvoril osrednjo točko ponedeljkovega večera, je prisluhnilo lepo število ljubiteljev literature obeh narodnosti. Pesnik pa je s svojim ciklom „Brez oken je zdaj sreča“, katerega je bral tudi v nemškem prevodu, presenetil z novim načinom svojega pisanja in brez dvoma pomeni prelomnico v njegovem dosedanjem ustvarjanju — njegov izraz je postal resnejši, bolj razmišljajoč.

Na isli prireditvi je bila tudi predstavitve nekaterih avtorjev antologije avstrijske poezije, pisane v dialektu. Med njimi sta bila tudi Milka Hartman in Janko Messner.

Tako je prva prireditev „Koroške pomladi“ brez dvoma bila dober začetek tega množičnega srečanja pesnikov iz vse Avstrije. Med številnimi poslušalci je bil tudi jugoslovanski konzul SFRJ v Celovcu Alfons Naberžnik s soprago.

struktura nekaj posebnega. Naj v ilustracijo navedemo samo en primer: celoten oder je namreč možno v kratkem času preurediti tudi tedaj, če je na le-tem postavljena scena nekega gledališkega dela, ker vse skupaj lahko spustijo za celo etažo nižje, tako je moč postaviti drugo prizorišče. Razen tega je možno celoten oder dvigniti za tri metre v višino, kar spet daje najboljše pogoje za recitale in druge tovrstne prireditve. Oder je širok 20, globok 11 in visok kar 37 metrov. Kljub temu je konstruk-

cija taka, da akustika dvorane ostane ista pri vsaki varianti odrske postave.

Naj ob tej priložnosti še zapišemo, da je prostora KDIC v prvih treh mesecih letošnjega leta ogledalo že več kot 250.000 ljudi iz vse Slovenije in Jugoslavije, med njimi pa so bili tudi obiskovalci iz 24 držav sveta. Končno naj še opozorimo, da bodo 10. maja letos pred kulturnim domom Ivan Cankar odkrili Cankarjev spomenik, delo akademskega kiparja Slavka Tiha.

Obisk z Dunaja

Člani Slovenskega prosvetnega društva „Ivan Cankar“ z Dunaja se bodo 15. in 16. maja letos mudili na izletu po Koroškem. Tu bodo obiskali nekatere zgodovinsko pomembne kraje Koroške ter vasi s slovenskim življenjem. Svoj obisk pa bodo povezali tudi s kulturnim nastopom in tako počastili tudi dan mladosti.

Svoj nastop bodo izvedli v hotelu Korotan v Sekiri in sicer v soboto 15. maja ob 18. uri. Pri sporedu bo sodeloval društveni pevski zbor in otroška folklorna skupina. Pevski zbor bo izvajal slovenske narodne in umetne pesmi, medtem ko se bo folklor predstavila s spletom belokranjskih in prekmurskih plesov.

Člani Kulturnega društva „Ivan Cankar“ na Dunaju se s tem nastopom predvsem želijo predstaviti slovenskim rojakom na Koroškem. Zato vsem ljubiteljem slovenske pesmi in folklorne priporočamo, da želijo kulturnikov — slovenskih rojakov z Dunaja — ugodijo in njihovo prireditev obiščejo. S tem bomo imeli priložnost spoznati sadove večletnega vztrajnega kulturnega prizadevanja članov Kulturnega društva „Ivan Cankar“ na Dunaju.

„Niste stali kot bilka, temveč kot trdno drevo“

To je med drugim povedal zadnje soboto predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek v svojem slavnostnem govoru ob 70. obletnici ustanovitve Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu. Bil je eden številnih gostov, ki so v prenapolnjeni dvorani pri Miklavžu čestitali društvu ob tem pomembnem jubileju organizirane prosvetne delovanja.

Mešani pevski zbor „Bilka“ sestavljajo predvsem mladi pevci

Govorniki so poudarjali pomembno vlogo Bilke za razvoj narodnostne skupnosti v občini sami in na Koroškem na sploh. Na to dejstvo je med drugim opozorila na zadnjih kulturnih dneh tudi študija salzbürških sociologov in politologov, ki so poudarili samozavestno politično prepričanje Slovencev v tej občini. Vsi govorniki so se zavedali tega dejstva. Med drugim je prinesel čestitke tudi zastopnik kulturnega društva „France Prešeren“ iz Boljunca pri Trstu in zastopnik KUD „Svoboda“ iz Zalca, zastopnika društev s katerimi bilčovsko društvo že dolgo sodeluje. Čestitkam se je pridružil tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in predstavnik številnih sosednjih društev.

Z obširnimi kulturnimi sporedom je domače društvo s pesmijo, glasbo in besedo predstavila dolgoletno delovanje domačega društva ter trenutni položaj prosvetnega delovanja. Poleg talentiranih učencev glasbene šole je nastopil mnogoštevilni mešani pevski zbor pod vodstvom Urha Kassla in moški pevski zbor pod vodstvom Joškota Boštjančiča.

Že v svojem pozdravnem govoru je predsednik društva Gašper Ogris-Martič povedal, da društvo ni doživelo samo lepih časov in izrazil željo: „temni čas, ne povrni se!“ Delovanje leta 1912 ustanov-

stov in je društvo moralo nekaj časa delovati zgolj na književno-literarnem področju, je po osvoboditvi izpod nemškega fašizma zaživelo prosvetno delo z novo močjo. Pod vodstvom umrlega Jankota Ogrisa, Miklavževega deda, kot pravi domačini, se je razvila med drugim bogata igralska dejavnost, Slovenska prosvetna zveza pa je podprla društvo pri ureditvi odra pri Miklavžu. Poleg pevskega delovanja, lastne knjižnice, umetniških krožkov, gostovanja in drugih oblik delovanja pa je prav gotovo glasbena šola eden najaktivnejših faktorjev, ki daje upanja in zagona mladini tudi za bodočnost.

Kot posebnost na prireditvi je predsednik društva poudaril sodelovanje bilčovskega zbora, ki goji predvsem nemško pesem. Dejal je, da je to prvič v dvajsetletni zgodovini tega zbora, da sodeluje na slovenski prireditvi. Izrazil je zadovoljstvo nad tem prvim korakom zblizanja, ki mu naj bi sledili še drugi.

Tudi župan Hanzi Ogris je v svojem govoru pozdravil sodelovanje obeh narodnosti in čestital društvu za bogato dejavnost in tudi za jubilejno prireditev, ki je obsegala nastopajoče iz sosednjih društev in tudi preko državnih meja. Kot gostje so namreč sodelovali moški zbor iz Sveč in Loge vasi, an-

Razstava o zgodovini „Bilke“ je dala precej materiala za temeljito razpravo. Razstava bo odprta pri Miklavžu še do nedelje 2. maja.

svetnega društva. Trije od njih so umrli v taboriščih. Zato, je dejal Gašper Ogris-Martič, se ob našem jubileju spominjamo tudi teh žrtev fašizma.

Medtem ko je trpelo prosvetno delovanje v medvojnem času tudi zaradi pomanjkanja ustreznih pro-

sambel Drava iz Borovelj, tamburaši iz Hodiš in mešani pevski zbor iz Kotmare vasi.

Med častnimi gosti pa so med drugim pozdravili tudi dvornega svetnika dr. Pavleta Zablatnika in generalnega konzula SFRJ v Celovcu Marka Kržišnika s sopogo.

1981 je bilo uspešno leto za tovarno celuloze „Obir“

Vodstvo obrata za proizvodnjo celuloze „Obir“ v Rebrci poroča, da je promet dosegel v preteklem letu 313 milijonov šilingov, največja doslej dosežena proizvodnja pa je znašala 35.000 ton. Kljub davčnim olajšavam je bil zabeležen manjši dobiček.

Delovna mesta so povsem zagotovljena, ker je za mesec maj 1982 dovolj naročil. S pričetkom obratovanja osuševalne naprave v letu 1982-83 se bo proizvodnja predvidoma zvišala za več kot 10 odstotkov. Tudi oskrba z lesom je zadovoljiva.

Vodstvo obrata sporoča tudi, da je bilo ob ustanovitvi obrata „Obir“ investiranih več kot 40 milijonov šilingov.

Tovarna celuloze „Obir“ je zgovoren primer uspešnega avstrijsko-jugoslovanskega sodelovanja.

DRVEŠA VAS

Preteklo sredo so spremljali na zadnji poti na pokopališče v Libučah, Gregorja Opetnika-a, čevljarkega mojstra iz Pliberka. Bil je znan kot aktiven narodno-politični delavec, med zadnje vojno je bil kot zaveden Slovenec steber upora v pliberški okolici. Težko ga bomo pogrešali.

Zeni in svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Podijska diskusija 8. maja v Žitari vasi

Ali je dvojezičnost prednost?

Prav gotovo bo to tudi eno izmed vprašanj, ki ga bodo stavili v soboto 8. maja v ljudski šoli v Žitari vasi številni diskutanti. Zaradi sklepa žitarskega občinskega sveta, ki zahteva odstranitev dvojezičnih napisov v ljudski šoli, se je razvila v občini živa diskusija za in proti dvojezičnosti. Domačini so ustanovili „Komite za dvojezičnost“, da bi v tej obliki lažje predelali razna vprašanja, ki se pojavljajo med občani. Skupno z domačim slovenskim prosvetnim društvom „Trta“ so se odločili, da pripravijo podijsko diskusijo, katero naj oblikujejo strokovnjaki pedagoškega področja. Poleg šolskega ravnatelja Kukovice, so obljubili da pridejo: univerzitetni profesor dr. Peter Gstettner in univerzitetni docent prof. dr. Dietmar Larcher, oba iz celovške univerze, in še prof. dr. Ewald Krainz ravnatelj pedagoške akademije v Celovcu.

Cilj podijske diskusije je osvetliti vprašanja dvojezičnega pouka predvsem iz vzgojne in človeške plati. Vsi udeleženci razumejo to prireditev kot prispevek k stvarnemu in neemocionalnemu obravnavanju tega važnega vprašanja.

Obisk iz Gorice

V nedeljo, 25. tega meseca so nas obiskali prijatelji planinci iz Gorice. Zares prisrčni odnosi z njimi obstajajo že dolga desetletja in jih je popolnoma prekinila edinole zadnja vojna, ki je povsod sekala rane. Toda že kmalu po vojni so se naši in goriški planinci spet srečavali bodisi v Karavankah, Julijcih ali Dolomitih. Prav tradicionalnega značaja so srečanja na Višarjah, do katerih je prišlo več ali manj slučajno, čemur se pa ni treba čuditi — kje pa bo našel planinca, če ne v njegovem planinskem rajlu!

Z majhno zamudo smo torej na Vratih zaželeli našim gostom dobrodoščilo in ker je „planinski ceremoniel“ dokaj preprost, je polni avtobus kmalu drvel proti Rožni dolini. Predsednik SPD Celovec žal ni mogel spremljati gostov, Lubo-la so čakali važni družinski posli, bil pa je tudi vidno izmučen od minulih dogodkov. Med vožnjo smo skušali povedati Goričanom nekaj zanimivosti krajev, govorili smo o gospodarskih problemih, o kulturnem delovanju in jasnoda o narodnem vprašanju. Prav tukaj smo v primerjavi spoznali, da imamo zamejski Slovenci skoro povsod iste težave; da je naš človek dostikrat preobremenjen, ker je angažiran v vseh mogočih družinskih skupinah, sekajah itd. V Celovcu smo opozorili prijatelje iz Gorice na naše ustanove ter nadaljevali pot proti Gospe sveti. Tam smo si ogledali starodavno cerkev (ki je ravno v popravilu), se ob vojvodskem prestolu spomnili zgodovinskih dejstev, govorili o ustoličevanju deželnih knezov, ki so dajali odgovor kmetu, našim prapradedom še v naši materinščini.

Za naš telesni blagor smo na povratku poskrbeli v Miklavževi gostilni v Bilčovsu. V kratkem nagovoru se je predsednik SPD Gorica zahvalil za go-

stoljublje in v spomin na to srečanje izročil našemu planinskemu društvu lepo darilo in sicer fotografsko reprodukcijo: Otvoritev Triller-jeve kočice na Krnu (2046 m) dne 5. velikega srpana 1901. Ta planinska postojanka na Goriškem v tej obliki danes ne obstoja več in tako je podoba neke vrste dokument. V svoji zahvali je naš planinec izrazil še enkrat veselje nad prijateljskim obiskom, omenil nujnost izmenjave mnenj, ki nedvomno pomenijo, čeprav v malem, tudi doprinos k boljšemu, medsebojnemu razumevanju ljudi preko meja in preko različnih naravov. Ne nazadnje pa, da so taki odidhi sredi vrveža današnjega časa prepotrebni tudi za našega človeka. Vse prehitro je minil čas in že nas je vabila pot proti Kopanju. Goriški planinci so na vsak način hoteli obiskati tudi še našo kočico na Bleščeh; in tako smo vzeli urno pot pod nogo. Čeprav luže in deloma še snežni kupi — nič ni moglo nikogar, pa naj je bil ta ali oni tudi samo v telovadnih copatah. Niti štiriletni Matjaž, njegova sestra Majda in še drugi otroci niso prav nič zaostajali za odraslimi. Kmalu smo tako pozdravili na koči gospodarja Tomčija z ženo Marico, Tomija in Jožka, ki sicer niso več računali z nami, a prav kmalu je zavladalo tisto pravo planinsko vzdušje med vsemi — ubrana slovenska pesem je zvenela v prebujajočo se naravo. Žal se je bilo treba kmalu posloviti od planinskega sveta, naše goste je čakala še večurna vožnja domov. V Ločah smo se kratko ustavili — čudovit pogled na še zasnežene Karavanke z mogočno Jepo je tako očaral goste, da je kar sama od sebe privrela pesem iz prs: Nmam čez izaro „Nasvidenje“ — je spremljalo oddaljujoči se avtomobil.

F. C.

Podkraj pri Pliberku

Ni še dolgo od tega, ko smo se na libuškem pokopališču za vedno poslavljali od Gradišnikovega Anzana iz Podkrajja. Mnogo ljudi se je zbralo, da se poslovijo od človeka, ki je v svojem življenju moral mnogo prestati zaradi svojega značaja in svoje narodnosti. Gradišnikovega Anzana smo poznali kot vnetega delavca na našem narodnostnem polju in nikdar ni okleval priznati, da je eden od tistih potomcev spečega kralja Matjaža v Peci, ki so se prebudili in živeli resnično uporabno življenje tudi takrat, ko to ni bilo lahko. Že aprila leta 1942 so našli nacisti z domačimi biriči — brez vsakršnega ugotavljanja Slovencev — pač h Gradišniku v Podkraj in izgnali v mrzlo tujino celo Gradišnikovo družino. Hudo je bilo Anzanu, ko je moral zapustiti nenadoma svoj rojstni dom ob vznožju Pece, ki mu je do tedaj nudil brezskrbno in mirno življenje samotne in lepe Gradišnikove domačije. V pregnanstvo je moral, kot vsi ostali koroški Slovenci, ker je ljubil svoj materin jezik. Tudi tujina in z njo tisti, ki so hoteli nas uničiti, Anzana niso strli. Ostal je trden in še bolj prekaljen se je vrnil po razpadu nacizma v svoj rodni kraj. Po vojni se je zopet vključil v delo naše narodne skupnosti. Gradišnikov Anza je bil kot sto let staro drevo v Peci, ki ga ne more streli še tako močna burja ali nevihta s strelo. Ostal je trden vse svoje dni, pa čeprav mu vedno ni bilo lahko pri vsem, kar je videl, kako npr. izginjajo prastari slovenski besedni zakladi tudi v kraljestvu Matjaža.

Domača zemlja naj mu bo lahka. ikej

MATERINSKA PROSLAVA

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah Kraj: Farna dvorana v Selah Čas: nedelja, 9. 5. 1982 ob 14. uri Na sporedu so pevske točke in igra „KRALJEVIČ IŠČE MAMICO“, ki jo bodo svojim mamicam igrali otroci.

ČESTITAMO!

Zvestobo na skupni življenjski poti sta si zadnje soboto obljubila Marijon Gabriel iz Leš pri Šentjakobu in Martin Urbajs iz Zoprač pri Vrbi. Poročni obredi so bili v Šentjakobu, svatbo pa so praznovali v Lešah. Aktivni prosvetni delavki in nastavljenki „Naše knjige“ Marijon in profesorju slovenske gimnazije Martinu želimo na njuni skupni življenjski poti vse najboljše. Uredništvo Slovenskega vestnika in „Naša knjiga“.

DR. ERNEST PETRIČ:

O odnosu Jugoslavije do manjšinskega vprašanja

V ponedeljek je na Dunaju predaval priznani slovenski strokovnjak dr. Ernest Petrič o odnosu Jugoslavije do manjšinskega vprašanja znotraj in izven njenih meja. Dr. Petrič je temeljito predstavil narodnostna načela, na katerih je bila zgrajena nova Jugoslavija. Med drugim je govoril o tem, kako samoupravni sistem celo najmanjšim narodnostnim skupinam omogoča njihovo enakopravno uveljavljanje v okviru občin in krajevnih skupnosti. Govoril je o odnosu narodnih skupnosti do matičnih držav ter dejal, da člen 7 državne pogodbe še ni uresničen in da zakon o narodnostnih skupnostih nasprotuje državnim pogodbam.

O predavanju, ki je bilo zelo dobro obiskano, bomo poročali v prihodnji številki Slovenskega vestnika še obširneje.

Spominski obisk

KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA MAUTHAUSEN

Zveza koroških partizanov priredi ob obletnici dneva zmage nad fašizmom, 9. maja 1982 enodneveni izlet v nekdanje nacistično koncentracijsko taborišče Mauthausen. Na ogled tega kraja groze vabimo še prav posebno mladino, da se seznanijo, kako so tam trpeli in umirali tudi naši ljudje. Ob tej priložnosti se bomo poklonili spominu fisočernih žrtev.

Cena vožnje znaša 200 šilingov.

Prijave so še možne do torka 4. maja 1982 na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10; tel. (0 42 22) 32 5 50. Vsem, ki bodo obiskali nekdanje nacistično koncentracijsko taborišče Mauthausen, sporočamo, da bo avtobus vozil po naslednjem vzponnem redu:

ob 5.00 uri iz Pliberka (Posojilnica); ob 5.20 uri iz Dobrle vasi (Sienčnik); ob 5.30 uri iz Skocijana (občina); ob 6.00 uri iz Celovca (Gasometergasse 10).

Prispevek za vožnjo (200 šilingov na osebo) bo treba plačati pri vstopu v avtobus. Za prehrano mora skrbeti vsak sam.

O d b o r

Zveza koroških partizanov vabi za 20. maj na

petdnevno potovanje skozi pet dežel

Avstrijo, Italijo, Liechtenstein, Švico in Nemčijo

Cena potovanja 2400 šil. je na bazi polpenziona (prenočišče v dvoposteljni sobah, zajtrk in večerja). Potujemo z udobnim Sienčnikovim avtobusom.

Zadnji termin prijave je 3. maj. Podrobni spored potovanja dobi vsak pravočasno v začetku maja. Pismene prijave na Zvezo koroških partizanov: 9020 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10 ali po telefonu na celovski številki: 72 4 35 (dopoldne) ali 72 17 74 (popoldne).

PRETEKLO SOBOTO V DOBRLI VASI:

Pomemben prispevek SPD „Srce“ k boljšemu razumevanju

„Prepričan sem, da lahko pomeni ta dvojezični večer srečanja nadaljnji korak k boljšemu razumevanju in k obojestranskemu priznavanju kulturnih vrednot obeh narodnostnih skupnosti, ki jima je Koroška skupna domovina.“ To je med drugim v svojem pozdravnem pismu Slovenskemu prosvetnemu društvu „Srce“ v Dobrli vasi, ki je preteklo soboto v prostorih nove ljudske šole priredilo srečanje pevskih zborov, povedal zvezni predsednik dr. Kirchschräger. Prireditel je potekala pod geslom „Dežela ob Dravi – Das Land an der Drau“.

Težo prireditvi je dal tudi predsednik koroškega deželnega zbora Josef Guttenbrunner, ki je ob tej priložnosti spregovoril in zlasti s svojimi besedami v slovenščini pri številnem občinstvu žel posebno prisrčen aplavz. Predsednik SPD „Srce“ Tine Wastl pa je pozdravil še vrsto drugih gostov, med njimi konzula SFRJ v Celovcu Naberžnika, dobrolovaškega župana dir. Hafnerja, avstrijskega konzula v Ljubljani Šterna, višjega vladnega svetnika dr. Apovnika, podpredsednika SPZ Hudla, podpredsednika

NSKS Domeja in druge. Pozdravil pa je tudi sodelujoče pevske zборе, zlasti mešani pevski zbor SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni in Grenzlandchor iz Arnoldsteina – Podklošter, ki sta poleg domačega zbora SPD „Srce“ kot gosta sodelovala pri sporedu.

S koncertom je pričel domači mešani zbor, katerega vodi Albin Kranjc, zatem so nastopile pevke in pevci iz Šentvida. Pod vodstvom Hanzeja Kežarja, koncert pa je zaključil mešani zbor Grenzlandchor iz Podkloštra, ki ga vodi Grete Komposch. Kdor vsaj nekoliko pozna zborovsko sceno na Koroškem, bo brez pridržka priznal, da je šlo za koncert na visoki ravni. To potrjujejo tudi zahtevne pesmi skladateljev Brucknerja, Mirka, Gobca, Kernjaka, Aljaža in drugih, ki so jih zbori peli. Naglasiti moramo, da so vsi trije zbori peli tako slovenske kot nemške skladbe, kar je pri občinstvu našlo tudi navdušen odziv. Posebno ugajale so pesmi s solo parti – in teh ni bilo malo. Posrečeno je bilo tudi napovedovanje, ki ga je suvereno in s prireditvi primernim dvojezičnim bese-

dilom opravil Martin Pandel.

Velik kulturno političen pomen je prireditvi dal brez dvoma govor predsednika koroškega deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja, ki je med drugim dejal, da ob tem ne more mimo dejstva, da sta na Koroškem dve jezikovni, dve etnični skupini in da velja povedati, da so odnosi med obema od razvoja nacionalizma in še sedaj žal težki in vprašljivi. Guttenbrunner je zato poudaril, da take prireditve lahko mnogo prispevajo k dosegu bolj-ših odnosov obeh narodov v deželi in da bi Koroška lahko bila dobra domovina za vse ljudi, ki živijo v njej. Govornik je jasno povedal, da je materinščina najvažnejši element vsake etnične identitete in da je materinščina osnovna človeška pravica. Končno pa je menil, da tudi zakonskih določil ni možno uresničiti brez ustreznega prepričanja in je dejal: „Toda mogoče jih je posredovati s pogovorom ali izkušnjo, tudi z majhnimi aktivnostmi, ki spodbujajo k posnemanju in večajo zaupanje, da je mogoče, kar bi radi storili in nas približa cilju, ki si ga predstavljamo: poglobljati medsebojni odnos nemških in slovenskih Korošcev, odnos, ki zares temelji na neomajnem medsebojnem spoštovanju obeh etničnih identitet in zagotavlja samo po sebi umevno sožitje sosedov – v deželi – ki je njihova skupna domovina. Odnos, ki tudi opravičuje v družbi potrebna pravna določila.“

Prav sobotna prireditel v Dobrli vasi pa bi lahko bila povod za to, da bi v novi ljudski šoli poleg nemških namestili tudi slovenske napise in da bi duh, ki je vladal v avli šole zavladal tudi v uradni politiki občine in dežele.

Spominska proslava

OB 40. OBLETNICI PREGNANSTVA IN UPORA KOROŠKIH SLOVENCEV

v soboto 1. maja 1982 ob 20.00 uri v mestni hiši v Borovljah.

Prirejajo in oblikujejo jo domača slovenska društva: Borovlje, Sveče, Šentjanž, Slovenji Plajberk, Sele, Sele-Kot, Šmarjeta v Rožu.

Obudili so spomin na težki čas

Med društva, ki prirejajo spominske slovesnosti ob štiridesetletnici pregnanstva koroških Slovencev, sodi tudi SPD „Herman Velik“ v Selah-Kotu. Slednje je preteklo soboto vabilo na svojo prireditev, ki je bila v tamošnji ljudski šoli.

Prireditel je izredno dobro uspela. Povabili so tudi preživle bivše izseljence, katerim je predsednik Jurij Mak, potem ko je pozdravil goste, izročil spominsko grafiko „Izseljenka“, delo umetnika Nikolaja Pirnata. Spored, ki ga je povezoval dr. Zdravko Velik, je Selanom poklonila pobratena občina Škofja Loka. To pa pomeni, da so na Kotu doživeli nekaj izvenrednega, saj so spored oblikovali gledališka igralka Štefka Droč in Ivo Ban; Dročeva je doživelo podala odlomek prizora iz Miklove Zale v ujetništvu, iz Prežihovih Samorastnikov – monolog hudobivške Mele in odlomek iz spominov izseljenke Mire Wutte; Ivo Ban pa je izvajal recital Valentina Polanška z naslovom „Odhajamo“ in odlomek iz Martina Krpana. Oktet bratov Pirnat je ubrano zapel nekaj slo-

venskih narodnih pesmi, domači dijak pa so brali zgodovinski pregled tistih težkih časov naše preizkušnje.

Na prireditvi je spregovoril tudi selški župan Anton Hribernik, ki je naglasil velike žrtve, ki so jih Selani doprinesli v zadnji vojni. Med gosti je bil tudi škofjeloški župan tav. Zakelj predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Parll in prof. Jana, ki je poskrbel za sestav nastopajočih in za vsebino njihovega programa.

Spaminska proslava v Selah-Kotu je bila dostojna počastitev spomina štiridesetletnici pregnanstva koroških Slovencev.

Ob tej priložnosti je treba še povedati, da je krajevni odbor NSKS v Selah sinoči v farni dvorani priredil spominsko svečanost, ki je bila posvečena štiridesetletnici obglavljenja trinajstih selskih žrtev na Dunaju in 40-letnici izseljevanja koroških Slovencev. Nastopal je pevski zbor in recitatorji, medtem ko je primerni govor imel dr. Reginald Vospernik, pokazali pa so tudi videofilm „Vi, ki ste ostali živi“.

„NE BOM POPLATE SPAROU“:

Folklorno srečanje v Gorici

To prvo folklorno srečanje v veliki dvorani kulturnega doma v Gorici (Italija) je preteklo soboto priredila Goriška folklorna skupina „TRAVNIK“ v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev.

Zastopnika prirediteljev sta na začetku prireditve lahko pozdravila sodelujoče skupine iz treh dežel in sicer: Folklorno skupino „France Prešeren“ iz Celja; Mladinsko folklorno skupino „Zarja“ iz Zelezne Kaple ter folklorno skupino „DANZERINI“ iz Ločnika.

Posamezne skupine so prikazale večji del plesne svojih pokrajin in so bile dobro sprejete. Družabni del v slovenskem dijaškem domu pa je služil predvsem medsebojnemu spoznavanju in navezavi prijateljskih slikov posameznih skupin. Njihovi predstavniki so tu tudi spregovorili in se je v imenu plesalcev SPD „Zarja“ (vodi Traudi Uršič) zahvalil za prisrčen sprejem predsednik Miha Travnik. Na izrečeno povabilo so Goričani obljubili, da bodo letos drugič sodelovali tudi na folklornem srečanju v Zelezni Kapli meseca julija.

Slovenska prosvetna zveza in Kunstverein für Kärnten
vabita na otvoritev razstave

FOTOGRAFIK

Petra Kocjančiča

v četrtek 6. maja 1982, ob 19. uri v domu umetnikov (Künstlerhaus) v Celovcu.

Razstava bo odprta od 6. do 22. maja 1982, od ponedeljka do petka od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

- Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora - Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora -

MILKA KOLENIK, roj Lombar:

Spomini na leta pregnanstva

Ko odprejo na pošti zavoj, ostrmijo, ko vidijo, kakšna je njegova vsebina: v paketu so bile namreč same drobne suhe skorje kruha, ki jih je Vasilij zbiral, da bi z njimi lahko olajšal staršem, bratom in sestri glad in življenje v nemškem uničevalnem taborišču. Vsi so bili zaprepaščeni in sosedja je rekla, da Vasiliju vendar ni treba zbirati suhih skorij, ker mu bo vsakih štirinajst dni, ko bo pekla kruh, dala pol hleba, da ga bo poslal svojem v KZ. Vasilij je bil te obljube strašno vesel in je še bolj delal, čeprav je bil šibke narave, v zavesti, da bo zdaj lahko še bolj lajšal trpljenje svojem v taborišču. Tudi vsi drugi smo sočustvovali z njim. Neizmerno pa je bil žalosten in potr, ko je po daljšem času paket, ki ga je bil poslal svojem, prišel nazaj z obrazložitvijo, da so bili vsi njegovi uničeni v KZ. Rekel je gospodinji, da kruha ni treba več dajati – še bolj se je pogreznil vase v ledeni tujini, ki je tudi njega obsodila na smrt.

Ko so bili drugi premeščeni v Frauenaurach, sem jaz ostala pod oblastjo taborišča Schwarzenberg, katerega komandant je bil zdaj Güssregen. Vsak teden je prihajal

ta SS-ovec gledat name in je spraševal župana, kako se kaj obnašam. Po dogovoru med komandantom Güssregnom in mojim gospodarjem bi morala vsak mesec dobiti dva dni prosto, da bi lahko šla k staršem v taborišče Frauenaurach. Prosto pa sem dobila le malokdaj; v poletju gotovo ne, morda pozimi, ko ni bilo toliko dela. Sicer pa se tako nihče ni brigal, ali je kdo prost ali ne – delati smo morali od zore do mraka, in to težko in brez prestanka.

Z SS-ovcem Güssregnom je vedno prihajala tudi njegova tolmačica, po rodu Slovenka, ki pa v taborišču ni bila na dobrem glasu. Pravili so, da je študentka iz Ljubljane, da je postala ovaduhinja in se je je treba bati. V tujini je bilo posebno težko tistemu, ki ni razumel nemščine. V takih primerih so se posluževali tolmačev, ki pa niso bili vedno naklonjeni taboriščnikom – postali so hlapci hitlerjancev. V poletju, ko je bilo na polju največ dela, je naš župan zahteval od Güssregna več taboriščnikov. Tako je poslal nekoč tudi starejšega moškega, Kranjca, ki naj bi pomagal spravljati žito. Prišel je k nam, jaz pa sem morala biti za tolmačico. Strašno je gledal gospodarja

in dejal: „Ti prekleti Nемец hudičevi, vrag naj te vzame; ne bom ti delal.“ Župan je videl, da razodeva njegov pogled jezo in sovraštvo, pa me je vprašal, kaj pravi in zakaj ga tako grdo gleda. Rekla sem mu, da pač težko dela in da je neznosna vročina. Komaj sem potolažila obadva, da iz tega ni zraslo kaj hujšega.

V taboriščih Schwarzenberg in Frauenaurach nam je primanjkovalo tudi hrane. Bili smo lačni in se posebno hvaležno spominjam ljudi, ki so nam iz domačih krajev pošiljali pakete. Božičevih iz Nonče vasi, Lipijevih iz Čirkovč, botre Alojzije Koren iz Libuč, Kropovih in Podgornikovih iz Vidre vasi. Tudi pisali so nam nekateri redno in pogosto. Pošiljali so nam odrezke življskih kart, da smo lažje prestajali. V pismih so nam sporočali tudi o „gošarjih“ in tako smo daleč od doma lahko sklepali, da se doma nekaj dogaja. Pisali pa so nam tudi taki, ki so podpisovali z nacističnim „Heil Hitler“ – taki pozdravi so nam bili v daljni tujini nemških taborišč naravnost v posmeh. Pa tudi korajžni so se našli in nas prišli obiskat; bili so seveda navadni ljudje in ne kaki funkcionarji. Spominjam se Lipejevega Jankota, kako je prikorakal k nam v polni vojaški opremi, najprej v Frauenaurach in potem še na Dunaj. Pogovorili smo se najnujnejše in spet nam je bilo lažje pri srcu, ko smo si stisnili roke s človekom, ki je prišel iz domačih krajev.

Lažje je bilo po takem obisku vsem. Ta-

ko mami, ki je delala v pivovarni v Erlangen-Brucku, kakor tudi očetu, ki je bil zaposlen v Markt Pibartu pri nekem trgovcu za kmečke pridelke, ki je bil obenem tudi gostilničar. Pisal se je Stöcker ter je bil velik antifašist. Večkrat je povabil mojega očeta in Hanin-Kajžra iz Dvora, naj gresta z njim skrivaj poslušat radijska poročila londonske BBC. Taki zaupni sestanki in poslušanje radijskih vesti so bili za nas velikega pomena, saj drugače ne bi zvedeli nič. Ko pa smo slišali, da hitlerjanci ne zmagujejo več in da bežijo na vseh bojiščih, smo mnogo lažje pričakovali dan svobode. Seveda pa je trajalo dolgo, preden smo spoznali eden drugega in ustvarili medsebojno zaupanje. Zvedeli smo, da je omenjeni trgovec skrival sestreljenega angleškega pilota in ga spravil potem naprej v varne roke.

Še dogodek, ki kaže, kakšne razmere so vladale v taborišču Frauenaurach. Pregonci smo dobivali tu in tam od dobrotnikov pakete, v katerih so bila razna surova živila, kot so moka, meso in podobno. Nismo pa mogli teh dobrin nikjer kuhati; v kuhinji nam niso dovolili, druge možnosti pa ni bilo. Tako se je moj oče z dovoljenjem vodje taborišča Pfaffenbergerja lotil zidave majhne kuhinje iz ilovice, da bi lahko v njej kuhali. Tam je bilo namreč dosti ilovice in oče je z golimi rokami brez vsakega orodja zgradil to našo „kuhinjo“ – stiska in težava pač spravi človeka do razmišljanja in iz-

O nabiranju zelišč

Prihaja obdobje, ko boste lahko začeli z vso paro nabirati zdravilna zelišča. Zato je nemara prav, da vas spomnimo na nekaj zlatih pravil, ki bi jih moral vedeti vsak nabiralec zdravilnih zelišč.

Če se boste odločili za nabiranje zeli, morate seveda najprej vedeti, kaj pravzaprav hočete nabirati. Se pravi, da morate rastline dobro poznati in tudi vedeti za njihovo zdravilnost. Predvsem je treba vedeti, v katerem delu rastline — v listih, koreninah, cvetju, plodovih — je največ zdravilnih snovi.

Zelišča nabirajte tam, kjer ni preveč prahu in kjer zrak ni hudo onesnažen, njeve pa ne sveže pognojene. Nabirajte le tisto, kar dobro poznate. Na splošno velja, da se korenine in korenike nabirajo spomladi in jeseni, cela rastlina, ko začneja cveteti, cvetovi, ko se začno dobro odpirati, listi, ko so najbolj razviti, in lubje spomladi, saj ga je takrat najlažje olupiti z debla. Lubje je najbolje luščiti z mladih stebel in tankih vej, ki še niso porasle z mahom ali čim drugim.

Rastlin ne nabirajte, kadar sonce najbolj pripeka. Tudi v dežju ali po rosi zeli ne nabirajte, ker bi se hitro vnele in začele plesniti. Najboljši čas za nabiranje rastlin je dopoldan ali pozno popoldne.

Med nabiranjem rastline sprti sortirajte, da doma, ko jih boste dali sušiti, ne boste imeli neveščnosti, saj je vsaka rastlina zdravilo za drugo bolezen.

Sušenje zdravilnih zelišč je prav tako zelo zahtevno, saj morate paziti, da se bodo med sušenjem ohranile v rastlini vse zdravilne vrednosti. Iz rastlin morate med sušenjem spraviti samo odvečno vodo. Rastline vsebujejo veliko vode, tudi 70 do 85 %.

V lesenem delu rastline je do 50 % vode, v semenih in plodovih 10 do 15 %, v mesnatih plodovih pa celo do 95 %.

Na soncu lahko sušite samo lubje, korenine pa nekatere plodove in semena. Na primer bezgovo cvetje, da tudi po sušenju ohrani svetlo barvo. Sicer pa velja, da je treba zdravilne zeli sušiti počasi, v senci na prepihu ali na toplem.

Posušene zeli hranite na suhem prostoru, da ne bodo začele plesniti. Najbolje je, da vsako zel posebej spravite v vrečko, ki „diha“, (nikar v polivinil), nanjo pa prilepite etiketo z napisom, katera zel je v vrečki in kdaj ste jo nabrali. Tudi datum je namreč pomemben, saj zeli sčasoma izgubijo vrednost.

Kako pomagamo otroku, da je bolj zaspan?

● V otroški sobi naj ne bo pretoplo, največ 15 do 16 stopinj.

● Zvečer moramo sobo izdatno prezračiti, v postanem zraku otrok slabše spi.

● Otrokova odeja naj ne bo pretopla in pretežka. Mnogi otroci najlepše spijo v spalni vreči, pozimi jih odenemo za nameček še z volneno odejo. V vreči se ne morejo razbrčati, ponoči jih ne zazebe in se ne zbudijo.

● Spalna srajčka ali pižama naj bo bombažna, da se otrok v njej ne znoji preveč, zaradi tega se lahko zbudi.

● Posteljica naj ne stoji tik pod oknom.

● Mlečni zdrob ni najprimernejša večerja za otroka. Otroku bo sicer sit, s polnim želodcem pa bo slabo spal. Primernejša je lahka, malokalorična hrana, izdatnejše obroke naj otrok zaužije čez dan. Zvečer otroku ne dajmo piti mineralne vode ali limonade z mineralno vodo. Mehurčki v pijači napenjajo in otrok slabo spi.

● Otroci potrebujejo čez dan veliko gibanja. Samo če se dovolj gibljejo, so zvečer dovolj utrujeni. Vsaj za kako uro gremo z otrokom na sprehod, na svež zrak, pri vsakem vremenu.

● Suh zrak moti otrokov spanec. Na radiator pogrnemo mokro brisačo, pa bo zrak primerno vlažen.

● Če otrok slabo spi, mu zvečer ne dovolimo gledati televizije. Raje se pogovarjamo z njim in mu povemo kako zgodbico.

● Otroci so občutljivejši za vremenske spremembe kakor odrasli ljudje. Že dva dni pred spremembo vremena so nemirni in sitni, torej tudi slabše spijo.

● Otroci potrebujejo manj spanja kot domnevajo starši. Večina dveletnih otrok shaja z 10 do 12 urami spanja dnevno.

● Z zdravili in pomirili ne bomo dosegli ničesar, otrok bo še naprej slabo spal. Še tako blažilen čaj ne bo odstranil vzroka, zaradi katerega otrok slabo spi. Bolje je, da otroka pomirimo s svojo navzočnostjo, preženemo mu strah, ki ga prevzame, ko se ponoči zbudi.

Kako premagati občutke manjvrednosti

Ljudje, ki jim manjka samozavesti, si iz strahu pred prepri in neveščnostmi ne upajo povedati, kaj čutijo ali mislijo. Nekateri so polni občutka manjvrednosti že od otroških let naprej, nekateri izgubijo samozavest šele kasneje. Zanikajo svoje želje, molčijo o svojih potrebah in skrbeh. Čim dlje tako ravnajo, tem bolj so nesrečni. Zdi se jim, da jih nihče ne razume in da so na svetu čisto sami. Takšen človek pogosto velja za čudaka, saj si njegova okolica ne zna razlagati njegovih dejanj, njegovega vedenja. Kdor ne pove, kaj hoče in česa noče, ne more pričakovati, da ga bodo ljudje razumeli.

Nisem samozavestna, nič ne zmorem, nič ne znam. Drugi ljudje so tako srečni, ko jih gledam, izgubljam voljo do življenja, najraje bi se kam umaknila, kam odšla. Nikakršnih uspehov nimam pri delu, nimam ne družine ne prijateljev... Tako je pripovedovala tridesetletna ženska. „Ne morem se veseliti prihodnosti. Vse bi morala predugačiti, predvsem samo sebe. A kaj, ko nimam moči, ko niti ne znam.“

Zaradi potrtosti in pomanjkanja volje do življenja se je zatekla po nasvet in pomoč k zdravniku. V pogovoru je ta zvedel, da je ženska že vse življenje osamljena. Tudi v otroštvu ni imela pravih prijateljev. „Moje otroštvo je bilo strašno, nerada se ga spominjam. Kadar pomislim na svojo mladost, me stresa. Odrasli so mi nenehno vcepjali v glavo, da nisem nič vredna, da nič ne znam, da bi morala biti drugačna, kakor sem. Prizadevala sem si, da bi jim ugodila, postala sem preveč prilagodljiva. Vedno sem se ravnala po željah in napolkih drugih ljudi, nikoli nisem delala tistega, kar sem si želela jaz. Zdaj vidim, da sem živela zgrešeno, a kaj, ko je prepozno, da bi se spremenila. Trpim, osamljena sem, počutim se izločeno iz družbe, v kateri živim.“

Prepozno je, da bi spreminjali, kar se je že zgodilo, lahko pa posežemo v sedanje razmere. Mnogim otrokom se dogaja podobno kot tej ženski: starši in vzgojitelji jih samo kritizirajo, očitajo jim nerodnost, nepremišljenost, povrnost, lenobo. Vcepjajo jim prepričanje, da se morajo čim bolj spremeniti, postati takšni, kot v resnici niso. Nekateri otroci to omalovaževanje zlahko prenašajo, preslišijo očitke in se razvijajo tako, kot jim prija. Drugi pa niso zadosti odporni. Njihova samozavest vse bolj kopni, sčasoma začnejo verjeti, da iz njih res nikoli nič ne bo, da so nezaželeni in nevedni ljubezni.

Ne smemo pričakovati, da nas bodo ljudje, s katerimi živimo, samo cenili, spoštovali in občudovali. V življenju se takšne stvari ne dogajajo. Ljudje najprej ljubijo samega sebe, šele nato svojega bližnjega. Ko starši ali drugi odrasli ljudje očitajo otroku vse mogoče pomanjkljivosti, izražajo s tem največkrat samo svoje razočaranje ali pa previsoko leteče načrte in pričakovanja.

Ženska, ki je bila tako potrtá, da si sama ni mogla več pomagati, je našla v zdravniku dobrega svetovalca. Priporočil ji je, naj najprej dožene, kaj jo veseli, kaj ji godi, kaj jo zanima in privlači. Šele potem se bo lahko začela polagoma spreminjati v svojem odnosu do življenja. Naučiti se mora priznavati svoje želje, jih glasno izražati si prizadevati, da se bodo uresničile.

Kako doženemo kaj pravzaprav hočemo od življenja? Najlažje je, če si vzamemo vsak dan, na primer, deset minut časa. Sedemo v mirnem prostoru in razmišljamo o sebi. Ne razmišljamo o težavah in o neprijetnih doživetjih iz preteklosti, ne mislimo na daljno prihodnost, ampak na razočaranja, čustva in potrebe sedanjega trenutka. To ni tako preprosto, kot se zdi.

Človek, ki mu manjka samozavesti, ni vajen razmišljati o sebi in svojih željah. Naučiti se mora glasno izražati svoja čustva in občutke. Na primer tako, da si napiše stavke, ki se začnejo takole: Jezim se ker... Razočarana sem, ker... Nočem, da bi... Upam, da bom... Počutim se tako... Veselilo bi me, če... Rada bi... Nato pa te stavke dopolni in dokonča.

Vajo ponavlja vsak dan ob istem času. Stavke izgovarja na glas, dokonča jih s trenutnim občutkom, s trenutno željo. Nekako tako: Jezim se, ker moram vedno sama pomiti posodo. Ali: Upam, da se bom v ponedeljek pogovorila s šefom o svojem delu.

Brž ko se svojih težav zavedamo in jih znamo tudi odkrito priznati, izpovedati, do rešitve ni več daleč.

Včasih pomaga, če se človek, ki bi rad premagal manjvrednostne občutke, snema na magnetofonski trak. Ko ponavlja vsakodnevno vajo izražanja čustev, naj snema stavke, kasneje naj si posnetek predvaja in se kontrolira. Katere izjave so bile dovolj jasne, katere obotavljive in nerazumljive? Vse lažje bomo izražali svoje misli, vse lažje bomo tudi rekli da ali ne, kakor nam bo pač pri srcu. Ko človek prizna samemu sebi določeno ceno, takrat zraste tudi njegova veljavnost v tujih očeh. Najbolj napak ravnajo ljudje, ki živijo tako, kot bi se svoji okolici nenehno opravičevali za sitnosti, ki jih povzročajo, češ „oprostite, da sploh živim.“

Vaja, ko izražamo svoje občutke, jih snemamo in si jih nato predvajamo, ima še eno dobro stran. Razkrije nam naše napake in prednosti. Če poznamo svoje pomanjkljivosti, jih bomo lažje premagali, če vemo za svoje dobre lastnosti, bomo samozavestnejši.

Če se nam zdi, da smo pre pogosto potrti, da nam primanjkuje samozavesti in da se ne močno prepuščamo toku življenja, storimo vsaj to, da poskusimo bolje spoznati samega sebe. Otrsti se moramo neuresničljivih pričakovanj (da nas bodo imeli vsi ljudje radi, da nas bodo nenadoma vzljubili, ne da bi se nam bilo treba za to prizadevati). Ljudje nas bodo cenili le, če bodo spoznali v nas enakovrednega nasprotnika ali sopotnika. Če želimo pridobiti samozavesti, moramo najprej vedeti, kaj hočemo, nato pa se naučimo še glasno in jasno zahtevati, kar bi radi. Tega nam ne bo nihče zameril. Nasprotno!

POSKUSITE

ZVITKI S PAPIKO

Svinjske rezke obložimo z mletu govedino in s sesekljano papriko iz zamrzovalnika. Zvijemo jih in zdusimo v pikantni omaki.

Za 4 osebe potrebujemo: 4 svinjske rezke (750 g), sol, poper, 1 papriko (175 g), šopek drobnjaka, 200 g meleto govedine, malo mleto, sladke paprike, 4 žlice olja, 25 g prekajene slaninice, 150 g čebule, 1/4 litra sladke smetane.

Rezke lahko potolčemo, solimo jih in pramo. Papriko narežemo na majhne kocke, narežemo tudi drobnjak. Papriko in drobnjak zmešamo z mletu govedino, zmes pikantno solimo in začiniimo z mletu papriko. Naštev porazdelimo na rezke. Rezke zvijemo in povežemo s sukancem ali pa spnemo z zobobrebci. V kozici segrejemo olje, na katerem scvrnemo na kocke narezano slanino. Na maščobo damo nato zvitke, in jih zapečemo z vseh strani. Po 10 minutah dodamo grobo sesekljano čebulo. Jed zdusimo v pokriti kozici na majhnem plamenu 30 minut, če je treba, prilijemo malo vode. Po 30 minutah zalijemo zvitke s tekočo, sladko smetano. Dušimo še 35 minut. Zvitke vzamemo iz omake, preložimo jih v skledo. Omako prelačimo, prilijemo čez zvitke. Za prilogo pripravimo dušen riž.

Zdravimo doma

REVMA

1. Sklepe namažemo s prečiščenim petrolejem in jih ovijemo s toplo flanelasto krpo. Večkrat na dan ponovimo.

2. Tri žlice brinjevih jagod prelijemo s pol litra dobrega tropinovca in steklenico ali posodo dobro zamašimo. Postavimo na toplo mesto za štiri dni. Precedimo in s tekočino masiramo boleča mesta.

3. Pol litra belega vina segrejemo do 70 stopinj in z njim vsak večer masiramo boleča mesta. Nato jih ovijemo s toplo flanelasto krpo in gremo v toplo posteljo. Ponavljamo vsak večer dokler bolečine ne minejo.

- Ob štiridesetletnici preganstva in upora - Ob štiridesetletnici preganstva in upora -

najdljivosti. V neki jami, ki je bila namenjena za odpadke, smo iztaknili še star štedilnik na dolgih železnih nogah; prenesli smo ga v našo kuhinjo in že se je pokadilo iz cevi. Kuhali smo z vso paro in komaj smo čakali, da bo prva jed gotova. Kurili smo s suhljadjo, ki smo si jo oskrbeli v bližnjem gozdu. Gospa Martič je prvič skuhalo ričet s presušeno kračo. Vodja taborišča je stalno hodil okoli barak in opazoval, kaj se dogaja in kaj delamo. Prišel je mimo, ko smo ravno pripravili prvo jed. Pokusil je in dejal: „Sehr gut!“ — očetovo delo pa je ocenil z besedami: „Wenn Sie nach Rußland kommen, werden Sie weitere Küchen bauen.“ Znani so nacistični načrti, da po vojni naša domovina ne bi bila Koroška, marveč daljna Rusija. Kljub veselju, da smo si lahko skuhalo in privoščili priboljšek, nam takrat jed ni teknila. Nov strah se nas je polastil — komandantove besede so nam obležale v želodcu kot težki kamni.

Spet se je izkazal tovariš Ogris, ki nas je bodril in nam vival vero vase in v bodočnost. Rekel je, da bomo zmagali in da bomo šli kmalu spet domov. Pripravil je študenta, da je učil mladino glasbe in petja. Mali Vladimir Prušnik je vedno spet zaigral pesem „Hej Slovani“. Vse to je vplivalo na nas bodrilno in blagodejno. Toliko bolj pa nas je zadela novica, ki jo je prinesla Gradniškova Lenčka iz Podkrajja, ki je služila pri samem največjem krvniku tisočletnega rajha, pri reichsführerju SS Heinrichu

Himmlerju. Slišala je, kako so se najvišji fašisti na obisku pri Himmlerju pogovarjali, da nas bodo vse pomorili. Vedeli so, da ne napredujejo več in da se jim zмага vedno bolj od mika. Med seboj so se pogovarjali, da bodo v primeru poraza pobili vse ujetnike, pregnance in prisilne delavce.

Nagonsko se vsak človek boji smrti in tako smo bili zdaj tudi mi še bolj v skrbeh, kaj bo z nami in kaj nas še čaka. Vsak je imel močno željo, da se osvobodimo iz tega geta in si s tem reši življenje. Poskušali smo in nekaterim je tudi uspelo, da smo dobili delo izven taboriščnega območja. Pisali smo znancem in sorodnikom, da bi nam pomagali priti ven. Vseeno nam je bilo, kam bi šli na prisilno delo — samo da bi prišli iz krepeljiv SS-komande.

Nazadnje pa se je izkazalo, da niti ni bilo najboljša, da smo šli iz taborišča. Tudi za našo družino se je potegnil bratranec Joško Zadnikar na Dunaju, ki nam je tam poskrbel delo. Na dom pa tudi v zadnjem letu preganstva ni bilo misliti. Izkazalo se je, da je bilo v tako velikem mestu, kot je Dunaj, še slabše, predvsem glede hrane. Delati sem morala od zore do mraka, zvečer pa lačna in prastrahena k počitku. Zaposlena sem bila v pralnici Hahn v Hitzingu. Prati smo morali tudi vojaške vreče, v katerih se je tu in tam našla še skorjica, nastala iz moke in vlage. Oče je take skorje potrgal iz vreč in jih zdrobil, mati pa je iz tega čudnega testa spekla kruh, ki današnjemu

niti podoben ni bil, vendar v tedanjih razmerah prava poslastica. Kaj vse je človeč pojedel takrat, ve le tisti, ki je vojno doživel daleč od doma.

Delo v mestu je bilo takrat naporno tudi zaradi pogostih letalskih alarmov, ko so zavezniška letala bombardirala Dunaj in druga mesta. Stalno smo bili v strahu, kdaj nas bodo zasule bombe. Morali smo v zaklonišče tudi za tri ali štiri ure, pač tako dolgo, da so bombniki poleteli dalje — ali pa odvrli svoj smrtonosni tovor na mesto. Kadar so padale bombe, je strahovito pokalo in hiše so se tresle kot škatlice. To se je ponavljalo vsak dan vse do konca vojne. Bolj se je nagibala vojna proti koncu, težje je bilo v mestu za hrano. Če si že iztakniti kje kako živilsko nakaznico, pa ni bilo najti trgovine ali gostilne, kjer bi se dobila živila. Težko smo čakali pomladi, da bi si v naravi nabrali nekaj gob za priboljšek.

S pomladjo 1945 pa se je bližala tudi težko pričakovana svoboda. Vedeli smo, da so Hitlerjevi dnevi šteti in po 20. aprilu smo že slišali iz daljave strašno grmenje. Pravili so, da so to „Stalinove orgle“. Te orgle smo slišali noč in dan, vedno bliže in močneje. Bali smo se, kaj bo, ko se bo to grmenje približalo mestu. Zadnje bitke so bile med Rdečo armado in tistimi Rusi, ki so prodali svojo domovino in se borili v sklopu fašističnih enot. Ob kapitulaciji je bilo žalostno gledati, kako strelja brat brata; izdajalski Rusi so bili videti potrti, ko jim je Hitler

propadel, kajti kot izdajalci so ostali brez domovine. V zadnji bitki je granata zadela tudi hišo, v kateri smo stanovali, in jo močno poškodovala.

Za 1. maj pa so že bili Rusi v mestu in prvič smo praznik dela spet obhajali v svobodi. V dneh od 1. maja do končne kapitulacije tisočletnega rajha je bila velika zmešnjava. Ljudje so begali sem in tja, eni so prihajali in drugi spet odhajali. Prej tako oholi hitlerjanci pa so se skrivali kot ščurki, da ne bi prišli v roke pravice, ker so se bali dati odgovor za svoje zločine. Po letih preganstva smo končno le dočakali svobodo in z njo prostost. Spet smo zadihali svobodno. Kar nismo mogli verjeti, da je fašistična zver poginila da se spet lahko svobodno gibamo in da se bomo lahko vrnili na svoje domove. Nepopisno smo se veselili zmage nad krivico ter bili srečni, da smo prestali grozno uničevalno vojno.

Tudi za nas je bilo tiste dni pred in po kapitulaciji nacistične Nemčije težko. Dnevi brez vladja so bili polni zmede in težkih preizkušenj. V tej anarhiji so se dogajale stvari, kakršnih v normalnih pogojih gotovo ne bi bilo. Rdečearmejci so si kot zmagovalci privoščili vsega, kar jim je poželelo srce. Čez kakih štirinajst dni po vkorakanju sovjetskih čet v mesto pa so se razmere spet uredile. Nastal je spet red in začelo se je prepoznavanje ljudi: kdo je eden in kaj je drugi, kdo je bil s Hitlerjem in kdo proti. (Dalje prihodnjič)

Zelo ste nas razočarali

gospod deželni glavar Wagner

Z govorom, ki ga je imel na spominski slovesnosti ob 40-letnici prganstva in upora koroških Slovencev dne 18. aprila v celovškem Domu glasbe, je deželni glavar Wagner izrazil splošno ogorčenje ne le med udeleženci prireditve, marveč tudi v širši javnosti. Ne glede na narodno pripadnost ali politično prepričanje številni ljudje obsojajo njegove izpade ter menijo, da je kot najvišji predstavnik dežele naravnost izzival na konfrontacijo, obenem pa žalil vse liste, ki so v nacistični dobi trpeli pod nečloveškim nasiljem ali se aktivno borili proti fašizmu in s tem bistveno prispevali k osvoboditvi naše domovine.

Eden izmed neposredno prizadetih je tudi bivši izseljenec Jože Urak iz Encelne vasi pri Galiciji, tamkajšnji občinski odbornik in član odbora Zveze slovenskih izseljencev. V pismu, ki ga je poslal deželnemu glavarju v zvezi z njegovimi izjavami na spominski svečanosti, je poudaril:

V nedeljo, dne 18. 4., sem bil pri 40. obletnici nasilne izselitve koroških Slovencev, ker sem bil tudi sam s svojimi starši, brati in sestrami izseljen. Nad Vašim govorom sem bil zelo razočaran. Prvič sem mislil, da boste kot deželni glavar obeh narodov govorili tudi v slovenskem jeziku, ker vem, da ste po poklicu učitelj in bi se, če bi imeli interes in voljo, lahko naučili tudi slovenščine. Kot vzora bi si lahko vzeli umrlega in sedanjega škofa, ki sta se oba pričela slovenski jezik.

Nadalje ste izjavili, da je zakon o narodnih skupinah svetovno priznan. To ne drži. Zakon o narodnih skupinah je za koroške Slovence zelo slab. Slovenski uradni jezik lahko uporabljajo le na eni tretjini dvojezičnega ozemlja, na eni šestini tudi od Slovencev naseljenega prostora. Od približno 90 krajevnih napisov, kakor jih predvideva zakon, je postavljenih le nekaj več kot 20. Sami ste izjavili, da je treba zakone spoštovati in zato mislim, da mora v prvi vrsti naša država Avstrija dati tozadevno dober zgled. Dobro se še spominjam, ko ste v radiu

leta 1976, ko so bili pogovori za zakon o narodnih skupinah, izjavili, da si lahko predstavljate, da bodo tudi še nadaljnje dvojezične občine vzdrževane. Ob tem času je bila v zakonu zapopadana tudi še naša občina Galicija, le nekaj dni na to pa je bila spet izločena. Upam, da potem razumete, da imamo koroški Slovenci le malo zaupanja v deželne in zvezne politike, ker so nam dajali že toliko obljub, ki pa jih niso izpolnili. Slovenski pregovor pravi: „Obljuba je Bogu ljuba, samo izpolniti jo moraš“.

Po proslavi sem govoril s številnimi udeleženci in vsi so bili nad Vašim govorom močno razočarani. Zato tudi ni čuda, da so Vas izžvižgali.

Mi vsi podpiramo stodoletno naše slovenske zastopnike in ni tako, kakor se večkrat trdi, da so osamljeni. Za nas Slovence je člen 7 državne pogodbe do sedaj še neizpolnjen. Z zupanjem pričakujem, da bodo deželni in zvezni politiki uvideli in sklenili boljši zakon za koroške Slovence. Sami ste poudarili, da naj ne ostane odprt noben račun.

ORF - KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 30. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Iz kulturnega življenja: 70-letnica SPD „Bilka“ v Bilčovsu.

SOBOTA, 1. 5.: 7.05 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 2. 5.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 3. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Koroški zbori.

TOREK, 4. 5.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 5. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Čas za popevko — Naša beseda — 21.00 Posnetki spominske proslave 18. 4. 1982.

ČETRTEK, 7. 6.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 2. 5.: 9.15 Poročila — 9.20 Živ žav — 10.15 Vroč veter — 11.10 Kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.45 Visok pritisk — 16.30 Poročila — 16.35 Iz oči v oči — 18.00 Športna poročila — 18.15 Država v državi — 19.00 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.24 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nepokorjeno mesto — 21.25 Človek brez meja — 22.00 Športni pregled — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 3. 5.: 15.20 Poročila — 15.25 Mesta, Sidney — 16.10 Severni rt — 18.00 Znana, neznanca Jugoslavija — 18.30 Obzornik — 18.45 P. Voranc: Solzice — 19.05 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tone Čufar: Ščurk — 21.20 Aktualno: V krčih razvoja — 22.00 V znamenju.

TOREK 4. 5.: 9.00 TV v šoli — 10.00 Poročila — 14.30 Glasbena oddaja — 15.00 Prenos iz hiše cvetja — 15.30 Okteti pojo — 15.50 Šolska TV — 17.20 Poročila — 17.25 Slovenske ljudske pravljice — 17.35 Po poteh spominov — 18.05 Pisanj svet: Bela krajina — 18.30 Obzornik — 18.45 Čas, ki živi: V bratstvu je moč — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zadnji pozdrav — 20.15 O Titu pripoveduje Miloš Minič — 21.15 P. Turini-W. Pevny: Alpska saga — 22.40 V znamenju.

SREDA, 5. 5.: 9.00 TV v šoli — 10.00 Poročila — 17.40 Poročila — 17.45 Ciciban, dober dan — 18.00 Družina Smola — 18.30 Obzornik — 18.45 Primorska pevska pomlad — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Moram se vrniti — 21.30 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.55 V znamenju.

ČETRTEK, 6. 5.: 8.55 TV v šoli — 10.00 Poročila — 15.40 Šolska TV — 17.05 Poročila — 17.10 Mladji virtuoz — 17.30 Mi smo mali muzikanti — 18.00 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzornik — 18.45 Po sledeh napredka — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Studio 2 — 21.30 Sremska fronta - Kota 122 — 22.10 V znamenju.

Prispevajmo za gradnjo doma dijaške, študentske in vajeniške mladine

„Slovenski vestnik“ je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajeniško mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kritju dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Tudi tokrat objavljamo imena darovalcev in se vsem, imenovanim in prav tako tudi neimenoanim, iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč. Obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav po svojih možnostih podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma SŠD v Celovcu so prispevali: Kramer Lovro, Škofiče, 500.; Ogris Pepca, Slovenj Plajberk, 100 šil.; mag. Sitter, Celovec, 100 šil.; Blüml, Šentjanž, 100 šil.; gradbeno podjetje Lojz Mertel, Rožek, 7.000 šil.; Piček Joži, Škofiče 50 šil.; Ogris Hanzi, Bilčovs, 1000 šil.; kem. čistilnica Schaschl, Borovlje, 300 šil.; Oitzl Janko, 50 šil.; Pavlič Ana, Obirsko, 50 šil.; ravn. Kokot A. Celovec, 2.500 šil.; IPH Holzindustrie, Celovec, 500 šil.; Wieser Antonija, 50 šil.; Smrtnik, Obirsko, 80 šil.; dipl. trg. Millonig Andrej, Celovec, 100 šil.; Gröblacher M., Škocijan, 100 šil.; Tišlar, Šentjanž, 100 šil.; Jugotours, Celovec, 1000 šil.; Grozdih Marica, 50 šil.; Leber, Pliberk, 50 šil.; Jančar F., Slovenj Plajberk, 100 šil.; Poderšnik, Obirsko, 150 šil.; krojaštvo Hanzi Weiss, Celovec, 500 šil.; Goričnik Folti, Borovlje, 50 šil.; Niemetz Marina, Kotmara vas, 100 šil.

Združenje staršev bivšim dijakom Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu

Združenje staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu nas je naprosilo, da tudi v našem listu objavimo pismo, ki ga je naslovilo na vse nekdanje dijake slovenske gimnazije. Prošnji radi ustrežemo in prispevamo k temu, da bo poziv dosegel tudi tiste, katerih naslovi pri razpošiljanju pisma niso bili znani. V pismu je rečeno:

Starši, ki imamo in smo imeli dijake na slovenski gimnaziji, skrbno in z žrtvami, z materinsko in očetovsko ljubeznijo spremljamo razvoj naših mladih. Ta skrb nas je ob 25-letnem jubileju šole napotila, da se skupno z vodstvom šole obrčamo na vas kot bivše dijake naše gimnazije z dvojno željo.

PRVA ŽELJA je, da bi se vsaj ob priliki 25-letnega obstoja Zvezne gimnazije za Slovence medsebojno tesneje povezali vsi nekdanji dijaki ter vedno bolj in bolj poskušali gojiti topel in hvaležen odnos do te šole, ki je dala že tako velikemu številu naših mladih ljudi izobrazbo in jim vsadila v srce ljubezen do naših slovenskih ljudi in naše rodne Koroške. Zato vas prosimo, povežite se z nekdanjimi tovariši v vašem razredu — saj mi nimamo točnih in tudi ne vseh naslovov — in pridite vsi

● v soboto 22. 5. 1982 ob 10. uri v avlo slovenske gimnazije, da se tam srečate in prisostvujete, ko se bodo sedanji dijaki spomnili 25-letne zgodovine šole ter pokojnega očeta gimnazije dv. svetnika dr. Joška Tischlerja. Ob tej priliki pa bi se pomenili o načinu in o možnostih rednih srečanj vsaj enkrat na leto ter še o tem, kako bi lah-

ko vi s svojimi zreliimi pogledi sopolagali reševati probleme šole. Dan navrh

● v nedeljo 23. 5. 1982 ob 14. uri pa se v „Arbeiterkammer“ udeležite — res prosimo polnoštevilno slavnostne jubilejne akademije.

DRUGA ŽELJA naša pa je, da bi nas podprli tudi gmotno. Združenje staršev je prevzelo finančno odgovornost za te prireditve ter za almanah, ki je posvečen kot zgodovinski dokument 25-letnemu razvoju naše gimnazije, in jubilejno ploščo, ki bo nudila pevsko-vokalni prerez kulturne dejavnosti v minulih letih. Radi velikega finančnega bremena nam vse to dela zares skrbi in prosimo vas, da nam pomagate — pač po vaših močeh — z vašim prispevkom. Saj vam je

znano, da porabimo letno tekoča sredstva že za podpore, ki jih nudimo res potrebnim dijakom nižjih razredov, katerim na ta način sploh šele omogočimo študij. Zato posebna prošnja, da nas letos ob teh izrednih izdatkih podprete še posebej.

Vse one, za katere naslovi niso točni, prosimo, da nam oprostijo in nam sporočijo pravi naslov, naziv in poklic. Obvestite, lepo prosimo, tudi tovariše, saj mogoče ta ali oni našega pisma radi netočnega (zastarelega) naslova ni dobili.

S ponosom in v ljubezni do vas, do naše mladine in do naše od dedov nam izročene domovine vam mi starši, združeni v Združenju staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence, vodstvo šole in profesorji kličemo: „Bodite z nami!“ in vas toplo pozdravljamo.

Združenje staršev opozarja, da je prispevke možno prenakazati preko domače Posojilnice na konto Združenja staršev štev. 2768 pri Posojilnici Celovec, ali preko drugega denarnega zavoda na konto Posojilnice Celovec pri Poštni hranilnici štev. 4478.030 v dobro „Združenja staršev“, konto štev. 2768, za „25-letnico“. Vplačilo pa je možno tudi s pošto nakaznico (Postanweisung) pod šifro „25-letnica“ na naslov: Združenje staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence, Prof. Janetič-Platz 1, 9020 Klagenfurt-Celovec.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstraße 19/IV, tel. 0 42 22/84 9 24, teleks 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22/32 5 50
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec-Borovlje

Z Yugotoursom na dopust

Mnogim Korošcem je turistično podjetje Yugotours že posredovalo ugodne počitnice v Jugoslaviji ali drugih sredozemskih deželah. Tudi letos je ta agencija sestavila obširen turistični in počitniški program, ki ga je prvič predstavila koroškemu tisku.

Yugotours je mednarodna organizacija, ki deluje v 12 evropskih državah, poleg tega pa še v ZDA in Kanadi. Na jadranski obali in v

slovenskih letališč v obalna letališča Split, Dubrovnik, v Španijo, Mallorca, Grčijo in druge sredozemske dežele.

Yugotours pa sodeluje tudi s podružnicami te agencije v Londonu, Parizu in drugje. Tako posreduje koroškimi hotelirjem veliko število jugoslovanskih zimskih gostov, ravno tako pa veliko angleških, holandskih in drugih turistov, ki hočejo preživeti svoj dopust na Koroškem. Na tiskovni konferenci je zastopnik Yugotoursa med drugim omenil, da so turisti, ki jih je anketiral Yugotours-London, uvrstili Hotel Obir v Železni Kapli na 3. mesto med 130 možnimi hoteli.

Pri številnih aranžmajih, ki obsegajo poleg poleta, največkrat polpenziona v hotelu, tudi še druge stroške, je večinoma vključen tudi prevoz iz Celovca na letališče v Brnik in nazaj (Omnibus se odpeljejo 2–3 ure pred odhodom letala od Novega trga v Celovcu).

Yugotours je predstavil posebne polete in v Srednjo in Južno Dalmacijo in v Črno goro. Poletni program pa obsega tudi posebne polete v Grčijo in Ciper. Podrobnejše informacije pa je mogoče dobiti v celovški podružnici na Pfarrplatz 5 (tel. 0 42 22/80563-64).

Z YUGOTOURSOM NA POČITNICE

z letališča Ljubljana

V ceno vključeno: prevoz iz Celovca do letališča in nazaj, polet v obe smeri, storišče v hotelu, taksa in vodič. Od meseca maja do oktobra letimo ob ponedeljkih in torekah za Dubrovnik in Split s svojimi avioni. Za šolske skupine popusti!

H. Bellevue-Budva	7 dni polpenzion sobe tuš WC bk	od S 2.750.—
H. Excelsior-Dubrovnik	7 dni polpenzion sobe tuš WC	od S 3.271.—
Privatno-Primošten	7 dni noč-zaj julij, avgust	S 2.507.—
H. Pernera-Ciper	14 dni polpenzion sobe tuš WC	od S 8.980.—
H. Perla-Alene-Glifada	14 dni polpenzion sobe tuš WC	od S 6.260.—
H. Collossos-Rodos	14 dni noč-zaj sobe tuš WC	od S 4.459.—
H. Prince-Kreta	14 dni noč-zaj sobe tuš WC	od S 4.893.—
H. Sun Beach-Solun	14 dni noč-zaj sobe tuš WC	od S 5.990.—
Potovanje z ladjo	14 dni (Kanarski otoki, Severna in Zahodna Afrika, Sredozemlje)	od S 10.850.—
Tunezija/hotel El Bousten	7 dni polni penzion soba tuš WC	S 4.650.—

Informacije in knjiženje:

YUGOTOURS - CELOVEC, Pfarrplatz 5/2
Telefon 0 42 22 / 80 5 63, 80 5 64

Popust za otroke od 10—30 %

Za razorožitev in mir

Okoli 1500 ljudi je zadnji petek demonstriralo v Celovcu za mir in razorožitev, za prijateljstvo med narodi, proti nevarnosti atomske vojne, za Evropo od Atlantika do Urala, ki naj bi bila razorožena in brez vsakršnega jedrskega orožja. Bila je razveseljiva akcija. Nad tisoč, večinoma mladih ljudi, ki jim je boj za mir v tem z napetostmi preobloženem svetu, prva skrb. Tu-

DRUŠTVO PRIJATELJEV KLADIVA, KLUB SLOVENSkih ŠTUDENTOV V CELOVCU, KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA IN ZVEZA SLOVENSKE MLADINE

vabijo na prireditve
Hirošima nikdar več!

informativni večer o mirovnem gibanju — film o atomski katastrofi v Hirošimi — diskusija
4. maja ob 20. uri v Selah — ljudska šola na Kotu
5. maja ob 20. uri na Obirskem pri Kovaču
6. maja ob 20.30 v Posojilnici Pliberk
7. maja ob 20. uri v Sentiščanžu v R. pri Tischlerju
10. maja ob 20.30 uri v Sentiščakobu v društveni sobi nad Posojilnico
12. maja ob 20. uri v Bilčovsu pri Miklavžu

Dolžni smo borcev in žrtvam...

(Nadaljevanje z 2. strani)
nasprotujejo dejstvu, nikakor ne služijo pomiritvi v deželi, marveč nasprotno silijo v konfrontacijo ter ovirajo nadaljnji potrebn dialog za skupno in vzajemno reševanje odprtih vprašanj. Omenil je, da danes v vsem svetu doživljamo preporod narodnostnih in manjšinskih gibanj, zato ne moremo razumeti, kako pridejo koroški in avstrijski predstavniki do nevdržnih trditve, kakor da bi bila borba za osnovne človekove pravice nesodobna.

„Koroški Slovenci v najhujšem času naše zgodovine nismo doprinesli žrtev in se naši partizani niso borili zato, da bi se po zmagi nad nacifašizmom nadaljevala asimilacija našega človeka in da bi naš človek polagoma postal tujec v svoji lastni deželi,“ je poudaril govornik. „Naši partizani so se borili za osvoboditev domovine in zato, da bi lahko svobodno in enakopravno živeli z narodom sosedom v skupni domovini. S svojo borbo smo dosegli, da je bil v državno pogodbo sprejet tudi člen, ki vsebuje jasno določene pravice v korist obstoja in nadaljnega razvoja slovenske in hrvaške manjšine. Smisel teh določil pa gotovo ni v

Otroci iz Dobrle vasi vabijo vse mamice na

MATERINSKO PROSLAVO
z igro „Kraljevič išče mamico“ v soboto, dne 8. 5. 1982 ob 19.30 uri v Kulturnem domu.

SPD Radiše vabi na

MATERINSKO PROSLAVO
v nedeljo 9. maja 1982 ob 19.30 uri v Kulturnem domu na Radišah.

SPD Danica vabi na

MATERINSKO PROSLAVO
v nedeljo 9. maja 1982 ob 18. uri v Kulturnem domu Danica
Spored oblikuje otroci in mladinici.

SPD Kočna v Svecih vabi na

MATERINSKO PROSLAVO
v nedeljo 9. maja 1982 ob 18. uri pri Adamu v Svecih.
Na sporedu so recitacije, pesmi in glasbene točke.

di slovenske dijaške, delavske in študentske mladine je bilo precej, na transparentih je vsakdo lahko bral, da se bori slovenska mladina za mir, da je celo med aktivnejšimi, kar ni čuda, saj je slovenska manjšina v zgodovini tega stoletja že dvakrat občutila hude posledice krutosti vojn.

Demonstracija pa je bila prav gotovo razveseljiva zaradi udeležbe ljudi iz Furlanije Julijske krajine, pozdrave demonstraciji so prinesli tudi iz Slovenije. Torej sodelovanje Alpe-Adria tudi v boju za mir, prav gotova ena najučinkovitejših oblik sodelovanja v tem prostoru. Pri tem so bili med najbolj borbenimi gostje iz Furlanije, ki so s posebnim transparentom in v zaključnem govoru zahtevali odstranitev jedrskega orožja (raketa) iz Furlanije Julijske krajine, izstop Italije iz NATO in hkrati razorožitev tudi v vzhodnem vojaškem bloku. Tudi v skupnem letaku, ki ga podpira okoli 15 organizacij (mladinske organizacije strank žal niso zastopane), je ugotovljeno, da bi ob resnejšem konfliktu med su-

persilama bila Evropa gotovo prva žrtev tega vojaškega spopada. Zato se koroški aktivisti za mir borijo za uničenje vsega atomskega orožja v Evropi oz. jedrskega orožja, ki je usmerjeno na Evropo, kar pojmujemo kot prvi korak za razorožitev, ki naj bi zaobsegal ves svet. Kot konzekvenco zahtevajo koroški podpisniki letaka (med drugim tudi Zveza slovenske mladine) razpustitev vseh vojaških blokov, predvsem NATO in Varšavskega pakta. V ospredju gesel demonstracije pa so stale tudi zahteve po pravici vsakega naroda do svobode, neodvisnosti in samoodločbe, da naj se preusmeri industrija orožja v civilno produkcijo, protestirali pa so tudi proti vsakršni nadaljnji militarizaciji avstrijske družbe.

Na zaključku prireditve na Novem trgu, je spregovoril po kulturnem programu v imenu slovenskih udeležencev demonstracije tudi še Urban Popotnik, ki je med drugim poudaril, da je manjšina med prvimi, ki ima željo po miru, saj je obstoj in razvoj manjšine tesno povezan z vprašanjem miru.

Celovška demonstracija je bila ena izmed priprav za vseavstrijski pohod za mir, ki bo 15. maja 1982 na Dunaju (Glej zato tudi oba oglasa poleg tega članka).

Koroška dijaška zveza in Zveza slovenske mladine pozivata na DEMONSTRACIJO ZA MIR 15. maja na Dunaju

Odhod iz Celovca s posebnimi avtobusi ob 8. uri izpred kolodvora (iz Beljaka ob 8. uri izpred kolodvora). Vrnitev v Celovec oz. Beljak ob 23. uri. Prevozni stroški: Odrasli 200 šil; dijaki 160 šil.
Prijave: pri KDZ — Viktringer Ring 26 — pri ZSM, Gasometergasse 10, telefon (0 42 22) 32 5 50.

narodi. Ko se klanjamo njihovemu spominu in odpiramo stalno razstavno dokumentov o tej borbi, apeliramo na vse dobromislele demokratične sile sosednega naroda, da nas podprejo v naši borbi in se združene z nami zavzemajo za mirno sožitje in za tako utrditev demokracije, da se nikdar več ne bodo mogli povrniti časi brezvestnega nasilja in nestrpnega teptanja človekovega dostojanstva.“

ŠENTPETER NA VAŠINJAH

V torek tega tedna smo se za vedno poslovili od znanega narodnopolitičnega delavca Šimeja Grosa, p. d. Hrena, kmeta iz Šentpetra na Vašinjah. Umril je v starosti 88. let. Dolga leta je bil odbornik in aktivist narodnih organizacij, tako Demokratične fronte delovnega ljudstva in njene naslednice ZSO, aktiven pa je bil tudi kot zastopnik Slovenske kmečke zveze. Družini in svojem izreku ob tej težki izgubi iskreno sožalje.

da mladina nima idealov, ter „višjih“ vrednot, temveč le nasprotno. Ona ima tako preproste, a vendar v tem družbenem sistemu tako zahtevne človeške potrebe in zahteve (odkritost, pravičnost, ljubezen...) in v igri ji niti umor tistih, ki ji hočejo to zabraniti, ni preveč. Za doseg teh ciljev je — seveda je že v igri sam način vprašljiv.

Sedaj sem še sam zablodel v tisto „preinterpretacijo“, igre, o kateri se mi zdi, da to ni na mestu, kajti v igri sami se problemi malo preveč prepletajo, ter se preveč zamegljujejo. Poleg tega se mi zdi dramsko besedilo kot tako dramaturško slabo (dobro bi bilo, če bi npr. vsaj vmesni prizor, ki se ne dogaja na sodišču, črtali, ker ničesar ne prispeva k vsebini oz. dramatičnosti igre).

Da se trud in muka dobrih vaj spleta, so Kapelčani pokazali in dokazali. Zeleti bi bilo, da bi se čim več gledaliških skupin trudilo obvladati tako dobro slovenščino, kot je v nedeljo prišla iz ust igralcev Zarje, katerih mentor je Poldej Zunder.

Sigurno bodo še nekajkrat igrali „Mladost pred sodiščem“ zato se vsem tistim, ki še niso bili na tozadevni „obravnavi“ priporočam, da se je udeležijo. deseti brat

Čestitamo Hanziju Wallnerju ZMAGOVALCU EVROPSKEGA POKALA V SKOKIH

Zadnjič so se preteklo nedeljo pomerili na skakalnici „Sepp-Bradl“ pod Hochkönigom športniki v smučarskih skokih. S tem skakanjem je bilo zaključeno tudi tekmovanje za evropski pokal, ki ga je letos osvojil najstanovitnejši koroški skakalec Zahomčan Hanzij Wallner. Že dan prej si je s sedmim mestom dokončno osvojil prvo mesto v uvrstitvi evropskega pokala, ki zaobsega številno tekem celotne letošnje zime. Na nedeljski konkurenci mu je zadostovalo deseto mesto.

S to zmago, h kateri mu prav iskreno čestitamo, je skakalec iz Zahomca pokazal da šteje brez dvoma med najstanovitnejše skakalce ne samo v Avstriji (Svoje znanje je letos pokazal tudi z avstrijskim „srebrnim“ moštvom na svetovnem prvenstvu in še v drugih tekmah (npr. je bil 5. v Planici). V

tem rezultatu moramo videti tudi nekoliko rehabilitacijo tega simpatičnega športnika, ki ga sodniki navadno zaradi njegove posebne drže dostikrat prelabo ocenjujejo. Kvalificiral se je tudi še za naprej za prvo avstrijsko moštvo in bo nadaljeval tudi še v prihodnjem letu.

Končni rezultat evropskega pokala:

1. Wallner 132 točk; 2. Yliantilla (Fin) 99; 3. Peter Rohwein (ZRN) 96; 4. Adi Hirner (A) 87; 5. Claus Tischler (A) 74.

FRANCI WIEGELE DRUGI NA JAPONSKEM

Začetek marca so se japonskega prvenstva juniorjev v kraju Zao udeležili tudi trije avstrijski skakalci športne gimnazije v Štamsu. Med njimi je bil tudi Zahomčan Franci Wiegele, ki je za japonskim zmagovalcem s 83 in 85 metri zasedel odlično 2. mesto.

SAK JE SPET RAZOČARAL:

SAK — Sinča vas 0:0

Preteklo nedeljo je imel SAK na domačem igrišču za nasprotnika moštvo iz Sinče vasi. SAK je moral nastopiti brez Velika, Gregoriča (oba sta poškodovana), Polanška, ki je bil za to tekmo izključen, in brez Hobla, katerega ni bilo na tekmo.

V prvem polčasu je bila tekma zelo izenačena. Na obeh straneh pa je prišlo vedno znova do nervoznih akcij. V 27. minuti pa so vsi navijači SAK mislili, da se bodo po dolgem spet lahko razveselili nad zadetkom. Kreutz Lorenc je streljal na gol Sinče vasi in nasprotnikov igralec je žogo ubranil le še z roko. Sodnik je takoj dosodil enajstmetrovko za SAK. Drnovšek je streljal, toda nasprotnikov vratar je z lepo parado ubranil strel. Prvi polčas se je končal brez zadetka.

V drugem polčasu pa je SAK prevzel iniciativo. Zapaziti pa je bilo spet isto, kot že v prejšnjih igrah. SAK ni zmožen dati gola. V drugem polčasu je SAK imel 3—4 stoodstotne priložnosti, toda žoga ni našla pot v mrežo. V 75. minuti je Fera zamenjal Wieserja.

V zadnjih minutah sta obe moštvi skušali držati rezultat, in dejansko ni prišlo do zadetka.

SAK je zopet po nepotrebnem oddal točko. Z nekaj več koncentracije bi SAK lahko dal gotovo kakšen gol. Trenutno je SAK na 5. mestu lestvice, z 19 točkami ima 6 točk zaostanka za vodečim moštvom iz Brež. Prav gotovo se tudi pozna, da do predzadnje igre SAK ni imel možnosti trenirati na lastnem igrišču.

Postava: Ahlin, Sommeregger, Kreutz M., Woschitz, Lampichler, Babšek, Zabltnik, Wieser (Fera), Luschnik, Drnovšek, Kreutz L.

Ob 40-letnici prvenstva in oboroženega upora koroških Slovencev prireja Zveza slovenske mladine — Krajevno združenje Celovec

SPOMINSKO SVEČANOST

v petek 14. maja 1982 ob 20. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Sodelujejo recitatorji, glasbena skupina slovenske mladine in KUD „Ivan Novak-Očka“ iz Tacna pri Ljubljani.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO, 2. MAJA 1982

Šmihel — SAK

Šmihel „pod 23“ — SAK „pod 23“
Igrišče: Šmihel
SAK mladina [na Koschatu]

ob 17.00 uri

ob 15.00 uri

ob 10.30 uri

Prisrčno vabljeni!

MLADINSKO POTOVANJE V SOVJETSKO ZVEZO

LENINGRAD — MOSKVA — KIEV
od 4. 7. do 11. 7. 1982
(starost do 32 let)

Prijave sprejema profesor Anton Malle tel. (0 42 22) 24 73 35
Cena: 5650.— šilingov z Dunaja, potreben je veljaven potni list.

KPD Drava v Zvaboku vabi na KONCERT

v nedeljo 9. maja ob 20. uri v farni dvorani v Zvaboku.
Nastopajo: Otroški zbor iz Suhe, vodi Pepi Krop. Moški oktet iz Suhe, vodi Engelbert Logar. Dekliški zbor iz Nonče vasi, vodi Nežka Kert. Pevsko instrumentalna skupina iz Zvaboka, vodi Rozina Katz. Svoje pesmi bosta brala Ivanka Polanc in Herman Germ.

V globoki žalosti sporočamo, da je umrl moj ljubi mož, naš dragi oče, stari oče, tast, brat, stric, svak, gospod

Opetnik Gregor

ČEVLJARSKI MOJSTER V POKOJU

po kratki težki bolezni, v 77. letu starosti, 24. aprila 1982 v bolnici v Celovcu.
Blagega pokojnika smo spremili v sredo 28. aprila 1982 ob 15. uri od mrtvašnice na libuško pokopališče k večnemu počitku.

Drveša vas, Pliberk, Švica, Kranj, Dob, Graz, dne 28. 4. 1982

V globoki žalosti: Fani, žena
Gregor in Jožef, otroci
bratje in sestre z družinami
v imenu vseh sorodnikov